

nepriklausoma lietuva

SENIAUSIAS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS KANADOJE

LE PLUS VIEUX JOURNAL LITUANIEN AU CANADA

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN CANADA

NR 13 (1192) *** XXIX- METAI *** 1970 - AVRIL - APRIL - BALANDŽIO mėn. 1 d. *** **

LITUANIE INDEPENDANTE *** INDEPENDENT LITHUANIA *** Postage paid at Lachine, P.Q.

SAVAITINIŲ IVYKIŲ APŽVALGA

MASKVOJ KALBAMA APIE BRAŠKANČIĄ VALDŽIĄ

Jau kurį laiką Vakarų žinių agentūros įkyriai kalba apie prasidėjusią suirutę pačios Sovietų Sąjungos viršūnėse. Kitaip tariant, pradėjusi irti Brečnevo ir Kosygino ašis. Kalbama, kad trys drąsūs pirmūnai - Suslov, Šelepina ir Mazurov - parašė laišką abiem vadams, juos kaltindami dėl šlubuojančios sovietinės ekonomijos. Tiesą sakant, nereikia būti didžiu kremoologu, kad žinotumei, jog toji sovietinė ekonomija nepaliauja šlubavusi nuo pačios revoliucijos pradžios. Tik kartais ji šlubuoja abiem kojom, o kartais tik viena. Šių metų pradžioj pats Brežnevas apie tai prasitarė puse burnos, apkaltindamas pirmąjį eilę per daug išgeriančius savo tautiečius už produkcijos žlugimą. Jis nurodė taip pat administracinio sugebėjimo stoką, duodamas pavyzdį kaip sunkiųjų kranų siunta iš Rytų Vokietijos vieton nukeliavusi Odeson, turėjo atsirasti... Vladivostoke. Apie tokias "smulkmenas" pats Brežnevas (ir Vakarų žurnalistai), jei norėjo, galėjo iki valiai pasiskaityti, kad ir pačioje Lietuvos komunistinėje "Tiesoje". Betgi atrodo, kad kaip ir arčiau valdžios sėdintieji ir taikšni į viršūnes, gali visus tuos nesklandumus iškelti 24-jame komunistų partijos kongrese ir ko gero nuversti abu didžiuosius. Tasai kongresas įvyks šių metų pabaigoje, po triukšmingai bugniamo Lenino gimtadienio.

KIPRO SALOJ VĖL NERAMU

Arkivyskupas Makarios, Kipro salos prezidentas, liko per plauką nenužudytas, kai jo malūnsparnių suvarstė kulkų kruša ir sunkiai sužeidė malūnsparnio pilotą. Piloto tačiau būta drąsaus ir sumanaus vyro - jis sugebėjo laimingai nusileisti ir tokiu būdu išgelbėti savo prezidento ir arkivyskupo gyvybę. Atentatininkai buvę Makarios neseni draugai, - taip buvo skelbiama vyriausybės sluoksniuose ir po kelių dienų buvęs Makarios vidaus reikalų ministras

Makarios suteikia vyskupišką palaiminimą sunkiai sužeistam jo malūnsparnio pilotui

Brežnevas ir Kosyginas

ris Georgadjis, kurį neseniai arkivyskupas atleido iš šio posto, buvo rastas nušautas pakeleje. Kaip ir kokių būdu dar neaišku. Sakoma, kad jis norėjęs pirma norėjęs iš Kipro, bet buvęs policijos sulaikytas. Tada jis esą pareiškęs, kad dabar viskas gali atsitikti, nes "Makarios naudoja žmones kaip citrinas: kai jas išspaudžia - numeta žemėn". Gal Georgadjis ir buvo tokia išspaudyta citrina? Kipro saloj viskas įmanoma, nes čia graikai verda neapykanta turkams, bet taip pat ir kairuriams graikams, kurie nori susivienijimo su Graikija. Prasidėjusią netvarką labai stebi Turkija ir... Sovietų Sąjunga. Pastaroji kaip ir Turkija - labai nenori Kipro susivienijimo su Graikija, nes tada toji strategiškai svarbi sala automatiškai atsidurtų NATO kontrolėje ir būtų skaudus rakštis Sovietų viduržeminiams svajonėms.

DAR APIE WILLY BRANDT WILLY STOPH SUSITIKIMĄ

Vakarų ir Rytų Vokietijų kanclerių susitikimas Erfurte laikomas kanclerio Willy Brandt pradžios Ostpolitik (Rytų politikos) sėkminga pradžia. Laikoma tai taip pat ženklu, kad Sovietų Sąjunga, galų gale, ima išsivaduoti iš paniškos vokiečių baimės ir savo satelitui Rytinei komunistinei Vokietijai, liepė pradėti kalbą su Vakarų Vokietija. Pastaroji prielaida laikytina įtikinančia todėl, kad Vakarų Vokietijos ministras Egon Bahr net apie trisdešimt valandų vedė slaptus pasitarimus su Sovietų Sąjungos užsienio reikalų ministru Andrej Gromyko. Galimas dalykas, kad netrukus bus viešumon paskelbtas koks nors susitarimas tarp abiejų Vokietijų ir tokiu būdu

atidarys vartus plačiam ekonomiam Vakarų Vokietijos bendradarbiavimui su Rytų Vokietija ir pačia Sovietų Sąjunga.

IŠSIAIŠKINO KAS YRA ŽYDAS

Jeruzalėj jau kurį laiką vyko karšti, kartais net isteriški, ginčai dėl to kas vadintinas žydu. Galų gale, parlamentas sutiko su tokia formule: žydai esą visi gimę iš žydės motinos ir tie, kurie pereina į žydų religiją, jeigu jų perėjimas aprobuojamas ortodoksų arba ir reformuotojų rabinų. Dėl pastarojo nuostato ypač ginčijosi kraštiniai ortodoksai rabinai, nes jie nenori pripažinti sumodernėjusių rabinų. Dėl pastarojo nuostato ypač ginčijosi kraštiniai ortodoksai rabinai, nes jie nenori pripažinti sumodernėjusių rabinų. Vienu metu, vykstant karštiesiems ginčams, vienas ortodoksų rabinų (Poruš) net apsirovė American Reform Jewish prayer book, nes, pagal jį, toji maldų knyga einanti prieš Dievą, žydizmą bei sionizmą.

JAV VARŽO IZRAELIO GINKLAVIMĄ

JAV atsisakė papildomai parduoti karo lėktuvų Izraeliui. Tačiau, tuo pat metu pažadėjo 100 milijonų dolerių paramą ir pastebėjo, kad jei pasirodytų, jog Rusijos teikiama arabams ginklai grėstų pakeisti jėgos balansą Izraelio nenaudai, tuomet parama ginklais būtų vėl atgaivinta.

GREITAI PASIBAIGS PAŠTO STREIKAS JAV - SE

New Yorko paštanėšiai buvo pirmieji, kurie metė darbą ir išėjo į gatves nešini plakatais. Jie reikalavo geresnių darbo sąlygų ir, kaip visi, didesnio atlyginimo. Kitą dieną prie jų prisidėjo ir kelių kitų didžiųjų Amerikos miestų paštininkai. Pašto streikas JAV-se betgi yra nelegalus. Apie tai tuojau pat pareiškė savo kalboje ir JAV-ių prezidentas Richard Nixon, reikalaujamas kad pašto darbininkai grįžtų darban ir tik tada būtų pradėtos derybos su jais. Į New Yorko miestą tuoj buvo atgabenta kariuomenės,

BRANDT

JAV - biu pošto ministeris Blount

kuri pradėjo darbą vietoj streikuojančių. Kitą dieną jau dalis streikininkų grįžo darban, o už dviejų dienų grįžo ir visi kiti paštininkai. Vyriausybė ir unijos susitarė ir atlyginimai bus pakelti.

Streikuojantys New Yorko paštininkai

Idomu palyginti šį streiką su Montrealio pašto išvežiotų streiku, kuris tęsėsi šiek tiek ilgiau, kaip ir niekaip nerandama formulė jį sutvarkyti.

Kanados pašto ministeris Eric Kierans

RONALD REAGAN VĖL KANDIDATUOS Į GUBERNATORIUS

Reagan pranešė, kad vėl kandidatuos į Californijos valstybės gubernatoriaus postą. Reagan yra kilęs iš Illinois ir buvo pagarsėjęs kino aktorius, vaidinęs filmuose ir televizijoje. Metęs aktoriavimą pradėjo politinę karjerą respublikonų partijos eilėse.

LIŪDNAS SACHMATININKO LIKIMAS

London Times pranešimu, Ludek Pachman, žinomas čekoslovakų šachmatų didmeisteris ir pagarsėjęs teoretikas, daugelio šachmatų vadovėlių autorius, randasi Pankrac kalėjimo ligoninėje su suskaldytu galvos kiaušu ir sunkiai sužalotais smegenimis. Jis nieko neatpažysta ir, abejojama, ar jau beatsigaus. Pareiškimai aiškina, jog jis pats susižeidęs bedauždamas galvą į sieną. Tačiau ir pats kalėjimo daktaras tuo labai abejoja. Pachmanas buvo suimtas praeitą rugpjūtį. Jis buvo vienas iš tų drąsiųjų, kurie drįso viešai ir atkakliai nepripažinti taip vadinamojo, "susitarimo Maskvoje" ir vadino tą visą farsą sovietiška okupacija. 1968 metais rugsėjo mėnesį jis prisituntė laišką JAV šachmatų žurnalui "Chess Life", kuriame jis sakėsi kovą už Prahos pavasarinę idėją. Savo laiške Pachmanas pabrėžė: "Mūsų priešai turi tankus, lėktuvus, raketas ir, reikalingas, net atomines ar vandenilio bombas. Bet tie jų ginklai yra tik juokas prieš mūsų raštą ir idėjas... Mes puikiai žinome, jog esame vieni ir niekieno paramos tikėtis negalime. Tačiau, tokia padėtis ir užkrauna mums dar didesnę atsakomybę. Ir jei aš liksiu paskutiniu, aš šią kovą tęsiu."

RINKIMINĖ MAIŠATIS DRUMSTĖJA

Nėra tokios provincijos, kur rinkimai užkaičintų taip kraują, kur būtų tiek aušinamos burnos ne tik kalbomis, bet ir alumi

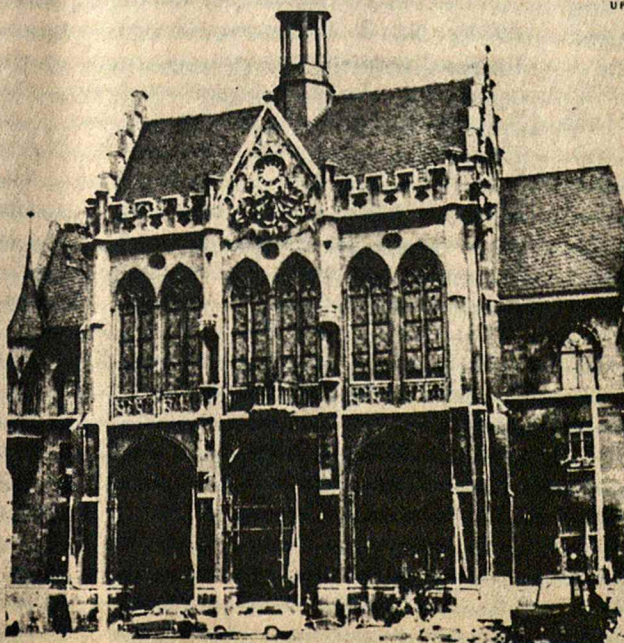
aludėse. Tavernėse perkami ir parduodami balsai, aptariami kandidatai (kartais taip spalvingai, kad viešumoj jų pakartoti neįmanoma), susimušama dėl principų (kol tie principai dar aiškūs ir blaviūs, žinoma!) ir pagaltai susitaikoma iki rytojaus naujo išgėrimo. Nežiūrint to tariamo domėjimosi politika, Quebecas yra, tikriausia, viena iš nedaugelio pasaulio vietovių, kur apie politiką arba nieko arba labai mažai išmanoma. Čia neįprasta klausyti ar skaityti kandidatų kalbas, bet klausoma kito patarimų, prieš keletą metų - klebono, o dabar kokio nors rėksnio studenčioko. Didžiausioji dalis rinkėjų nežino apie rinkimus nieko - jie balsuoja už tą, kuris daugiausia pažada. Daugiausia pinigų, tai yra, ne laisvės, kaip kas galvotų. Todėl Parti Quebecois, kuri iš atrodą gal net pavojinga, galėtų laimėti tik tokiu atveju, jei mūsų provinciją ištiktų visuotinis apdijimas. O tai... gali atsitikti, nes, sakysim, garbingojo Duplessis laikais tokių pavyzdžių bei nutikimų buvo. Kaip tiksliai todėl atsargūs komentatoriai skelbia, kad per šiuos rinkimus gali atsitikti viskas. Mūsų manymu, separatistai nelaimės, o kova tarp liberalų ir UN bus be galo arši ir gali baigtis tuo, kad Levesque turės tuos kelis balsus, su kuriais bus galima nusverti daugumą.

OLIMPIJADOS GALIMYBĖS MONTREALYJE

Mūsų vikrusis ir apsukrusis miesto burmistras Jean Drapeau grįžo aplankęs aštuonetas valstybių ir tvirtina, jog 1976 metų Pasaulinė Sporto Olimpijada įvyksianti Montrealyje. Jis sakosi, turįs jau 48 balsus, kurie pasisakys "už" /o reikia tik 38/. Gegužės 13 įvyks galutiniai balsavimai. Be Montrealio dar siūlosi Maskva, Los Angeles ir Florencija. Burmistras taip pat pabrėžė, kad, iš finansinės pusės, Montrealiui būtų lengviau tokią olimpiadą surengti negu kam nors kitam. Mums nereikėtų tiesti naujų kelių - tai buvo atlikta ruošiant Expo-67. O statyti "olimpinį kaimą" stadioną ir kitus panašius pastatus mums vistiek reikės, nes be jų Montrealis ilgai apsieiti negalės.

MONTREALIO ITALAI ANGLEJA

Pagal B - B komisijos reporto septintąjį tomą, kuris pasirodė šiomis dienomis, dauguma iš 130,000 Montreallio italų noriau kalba angliškai. Kai kurie jų net tiek noriau, kad net pakeitė religiją, idant galėtų savo vaikus leisti į angliškąsias mokyklas. Šis liūdnas faktas ne vien tik mūsų bičiuliams torontiešklams, bet ir mums jau labai suprantamas.

Erfurto miesto rotušė, kur vyko pasitarimai

STOPH

P.L.B. VALDYBOS VIEŠNAGĖ TORONTE

1. JOS VEIKLA IR DARBAI
1970 m. kovo mėn. 14-15 d. d. P.L.B. valdybos nariai lankėsi Toronte. Kovo 14 d. jie susitiko su Kanados jaunimo atstovais. Kovo 15 d., sekmadienį, visą dieną posėdžiavo, o vakarop turėjo konferenciją su vietos lietuvių spaudos atstovais.

2. SĄLYTIS SU JAUNIMU
Susitikti su Kanados lietuvių jaunimu buvo deleguoti du valdybos nariai: Milda Lenkauskienė /jaunimo vicepirmininkė/ ir dr. Antanas Butkus /vykd. vicepirmininkas/. Kanados jaunimą atstovavo: Krašto valdybos deleguoti nariai ir atstovai skautų, ateitininkų, dviejų sporto klubų /Vyties ir Aušros/ ir niekur neužsiregistravęs jaunimas. Tokių buvo keturi.

Pranešimą spaudai apie susitikimą su jaunimu padarė dr. A. Butkus. M. Lenkauskienė ir kiti nariai, jį tik papildė. Iš pranešimo paaiškėjo, kad M. Lenkauskienė, dr. Butkus bei kiti valdybos nariai išsivežė iš Toronto kuo geriausius išpūdžius apie Kanados jaunimą. Gyvas, veiklus, domintis organizaciniu darbu ir didžiuojantis savo tautybe.

Susitikime buvo svarstomos parengiamosios jaunimo kongreso gairės. Šį kongresą norima surengti šią vasarą Čikagoje lietuvių tautinių šokių šventės metu. Tuo būdu gautos pajamos iš šokių šventės galėtų bent dalinai padengti jaunimo kongreso išlaidas. Inicijatyvą tam kongre-

šams" pasisvečiuoti Lietuvoje net dešimtis dienų. Ar tai tikra tiesa, - paaiškės greitai.

Bet tai būtų istorinis įvykis, kai po 25 m. žiaurios okupacijos, lietuviui išieviui būtų leista oficialiai pabuvoti po dieną savo gimtinėje Trakuose, ar tai Kaune.

Iki šiol mes kelio laisvą po visą pasaulį ir net po Afrikos džiungles, bet tik ne po Lietuvą. Turėkime gi vilties, kad dar po 25 m. okupacijos režimo, mes gausime teisę pabuvoti Skudutiškyje, Vilkijoje, o gal net ir Skuode bent po pusę dienos.

Nors yra tikras faktas, kad "pažangus" lietuvis ir iki šiol galėjo laisviau pakeliauti po Lietuvą. Mat pagal komunistų ideologiją, tai visai nėra svarbu, jog nemokini nei skaityti, nei rašyti, bet jei tik pagarbi Maskvos raudonąją centrą, tai jis tave ir karaliumi padarys, o ne tik kad "pažangiu" lietuviu.

-a-
St. Catharines, Ont.

Š. metų N. Lietuvos savaitrašty Nr. 3 iš Sudburio apylinkės Lietuvių Bendruomenės parašyta žinutė vardu "Juokingas nutarimas". Kiek ten yra juoko nežinau. Bet kontrolės komisijos pasiūlymas buvo priimta ne mažuma balsų, bet dauguma 22 prieš 11 balsų. Jei visuotinas narių susirinkimas palaikė Kontrolės Komisiją, tai aš tikiu, kad jie žinojo ir apie K. L. Bendruomenės statuto paragrafą 2. Aš manau, kad K. L. B. Garbės Teismui gali skustis tik tie, kurie pripažįsta garbę ir Garbės teismą.

Kaimynas
Sudbury, Ont.

sui rengti imasi PLB valdyba. Bet kai tik bus sudarytas organizacinis komitetas ir išrinktas vadovas, valdyba pasiliks tiksliai patariamuoju balsu.

Iš pasikalbėjimo su Kanados jaunimu paaiškėjo, kad kongresą tektų pradėti Čikagoje. Čia tektų stipriai pasirodyti televizijoje ir spaudoje. Svarstyti ideologinius reikalus bei prarasti diskusijas tektų Dainavos stovykloje. Gi užbaigti kongresą tektų Toronte, surengiant sporto varžybas bei kultūrinius jaunimo pasirodymus.

Nutarta už kelių savaitių susitikti su J.A.V. jaunimu Čikagoje. Gegužės mėn. 15-16 d. suaukti Klevelande Kanados ir J.A.V. jaunimo atstovų suvažiavimą. Čia jau turėtų būti sudarytas kongresui ruošti komitetas, išrinktas vadovas bei paruošti pirmieji kongreso organizaciniai planai.

Tą kongresą norima padaryti pasaulio jaunimo kongresu. Dėl to stengiamasi atsikviesti kiek galima daugiau lietuvių iš kitų pasaulio kraštų.

3. PLB VALDYBOS POSĖDIS
Pranešimą tuo klausimu padarė valdybos pirm. St. Barzdukas, kartu išdalindamas spaudos darbuotojams trumpą svarstyčių darbų apžvalgą.

Iš jo pranešimo paaiškėjo, kad valdyba buvo paruošusi plačią darbų dienotvarkę ir paskirais klausimais pranešimus padarė šie valdybos nariai: PLB Švietimo Tarybos atlieties darbų metmenys - ref. A. Rinkūnas, JAV LB ir Altos valdybų 1970 m. sausio 24 d. pasitarimai ir jų išvados - ref. dr. H. Brazaitis, JAV Lietuvių Fondo PLB Valdybai skirtų lėšų /gauta 1,500 dolerių/ panaudojimas. Pasisakymai dėl PLB konstitucijos pakeitimų bei papildymų - ref. dr. A. Butkus, PLB konstitucijos pakeitimų bei papildymų korespondencinis balsavimas ref. dr. H. Brazaitis, V-tasis Pietų Amerikos lietuvių kongresas, Pasaulio lietuvių mokslo draugijos steigimas, Bendruomenės - spaudos - radijo darbuotojų suvažiavimas, PLB Valdybos bendraraščiai ir bendruomenės veiklos gairės, skatinimas, derinimas, P.L.B. Valdybos narių keliamieji klausimai ir įvairūs einamieji reikalai: gautieji bei išsiųstieji raštai, Grandinėls išvyka į Pietų Ameriką, kitų kraštų mokyklų aprūpinimas vadovėliais ir mokymo priemonėmis ir kt.

Kaip matyti klausimų visa eilė, ir juos PLB Valdybos posėdis atsidėjęs svarstė. "Malonu, - sako St. Barzdukas, - kad valdybos nariai posėdyje rodė reikiamo dėmesio bei atsидėjimo bendruomeniniam gyvenimui ir darbui". Valdyba tikisi, kad per spaudą mūsų visuomenė sužinos valdybos darbus bei problemas ir ateis jai talkon savo patarimais, pagalba ir finansine pagalba.

4. SPAUDOS KONFERENCIJA
Joje dalyvavo visi valdybos nariai, išskyrus du, kurie tuo po posėdžio išvyko tolimon kelionėn ir namus. Be to, konferencijoje dalyvavo Kanados Krašto valdybos pirm. S. Čepas, Kultūros reikalų pirm.

PLB VALDYBA, iš k. (sėdi) PLB švietimo Tarybos pirm. A. Rinkūnas, PLB Kultūros Tarybos pirm. dr. A. Nasvytis, pirm. St. Barzdukas, jaunimo vicepirm. M. Lenkauskienė, visuomeninių reikalų vicepirm. dr. H. Brazaitis, (stovi) sekr.-ižd. A. Gailiusis, inf. vicepirm. A. Laikūnas, finansų vicepirm. dr. V. Majauskas, vykd. vicepirm. dr. A. Butkus (nuotrauka V. Plodzinsko)

KANADOS LIETUVIŲ FONDAS

NAUJI NARIAI IR ĮNAŠAI
367. KLB Rodney ap. v-ba \$ 100
368. Paršeliūnas Jonas \$ 100
369. Petraitis Viktoras \$ 100
370. Montrealio SLA kp. \$ 100
371. Stepaičiai H. ir A. \$ 100

Papildė įnašus:
48. "Parama" kred. koop. - \$ 600
98. Prisikėl. par. kr. koop. \$ 300
Agronomas J. Paršeliūnas gyvena Brampton, Ont. Petraitis ir Stepaičiai - Toronte.

Lietuvių bankeliai kasmet prašomi papildyti savo įnašus. Šimet, kolkas, papildė tik Paramos ir Prisikėlimo par. bankeliai.

Rodney apylinkė maža, bet

dr. Ramūnienė, Toronto apyl. vald. švietimo vadovas L. Tamašauskas, Krašto vald. narys Kazys Baronas iš Hamiltono ir kiti.

Spaudą atstovavo: Tėviškės žiburiai, Nepriklausoma Lietuva, Draugas, Dirva ir radijo valandėlių organizatorius Jonas R. Simanavičius.

Spaudos konferencijoje buvo padaryta pranešimai ir atsakyta į eilę paklausimų.

Išsamią finansinę apyskaitą už paskutinį 1968 m. ketvirtį ir už 1969 metus pateikė valdybos sekretorius - išdininkas Antanas Galiušis.

surado šimtinę Fondui. Welland, Oakvilles, Calgary ir Edmontono apylinkių valdybos dar nieko Fondui nėra davusios.

Šiame krašte mūsų tautinės savivaldos šulai yra: parapijos, Bendruomenė, kred. kooperatyvai, Tautos Fondas ir Lietuvių Fondas. Jie apima visas lietuviško gyvenimo sritis. Lietuvių Fondas atsirado vėliau ir dar nepasiekė pilno pajėgumo. Dėl to kviečiame lietuvius stoti į Fondo narius, kad kuo greičiau pastatyti tą Fondą ant kojų.

Šiuo metu Fonde yra \$ 60 000 įnašų ir \$ 3 450 procentų, kurie numatomi paskirstyti gegužės mėnesį. Balandžio mėn. numatytas F. Tarybos posėdis, kuris papildys pelno skirstymo komisią.

Fondo Tarybos pageidavimu, norintieji gauti pašalpas (t.y. organizacijos) turi paduoti prašymą Fondui iki š. m. gegužės 1 d. nurodant organizacijos vardą, prašytojo pavardę ir adresą. Bendruomenė gali siūlyti skirimą pašalpos didesniems ir svarbesniems objektams. Prašymus ir siūlymus siųsti Fondo Tarybos pirmininkui inž. V. Balsiui, adr.: 11 Morningside Dr. Toronto 3, Ont.

P. LELIS -
Izd. ir reik. ved.

- "NL" naujiems prenumeratoriams tik \$ 5.00 už pirmus metus!
- Naudokitės šia patogia užsisakymo forma:

Vardas ir pavardė
Adresas
Parašas
Data

Bičiuliui PETRUI KIZERSKIUI mirus, jo šeima ir artimuosius čia ir Lietuvoje nuoširdžiai užjaučia

Lietuvių Valstiečių Liaudininkų Klubas
Montrealyje.

Mirus šauliui PETRUI KIZERSKIUI, žmoną Jadvygą, dukterį š. Vidą, sūnų Albertą ir artimuosius Lietuvoje skausmo valandoje giliai užuojautą reiškia

L.K. Mindaugo Šaulių Kuopa.

Mūsų Kredito Unijos nariui

A + A

PETRUI KIZERSKIUI mirus, jo žmonai Jadvygai, dukteriai Vidai ir sūnui Albertui bei artimiesiems nuoširdžių užuojautą reiškia

Montrealio Lietuvių Kredito Unijos
"Lito" Valdyba.

PETRUI KIZERSKIUI mirus,

jo žmoną, sūnų ir dukterį bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame

Kazys Lukas ir šeima.

IR GERAI, IR BLOGAI... (laiškai mums)

Šiuose laiškuose išreiškiamos mintys nebūtinai atstovauja redakcijos pažiūras ar nuomonę. Laiškai gali būti trumpi, namai. Anoniminiai pasisakymai nebus spausdinami. Red.

KANADOS LIETUVIŲ DIENOS REIKALAI

Ateinančių Lietuvių Dienų Londone parengiamieji darbai eina toliau. Daug karštų ginčų iškilo dėl leidinio, kuriame būtų patalpinta ir Lietuvių Dienų koncerto programa. Daugiausia ginčytasi dėl turinio. Dvi nuomonės iškilo. M. Chainauskas siūlė, kad leidinys pavaizduotų daugiausia dabartinį ne tik Londono bet ir visos Kanados politinį bei meninį gyvenimą. Londono istorija tik trumpai turėtų būti atžymėta. E. Daniliūnas siūlė, kad būtinai visa Londono istorija būtų sutalpinta, kad Londono organizacijų įkūrėjai būtų atžymėti ir apibūdinti. Nubalsuota rašyti Londono istoriją.

Į leidinio leidėjus balsavimas įvyko už du kandidatus: E. Daniliūną ir studentę Luci-

ją. Petrašiūnaitę.

Balsų dauguma leidinio leidėju buvo išrinktas E. Daniliūnas. Buvo siūlyta, kad Lucija Petrašiūnaitė būtų paskirta oficialiai kaip padėjėja, bet E. Daniliūnas nesutiko, nes esą kitos komisijos yra sudarytos tik iš vieno asmens. Gaila, kad jaunimo atstovas taip ir liko neįjungtas tan darban. Daug spaudoje girdime, kad mūsų jaunimas šalinasi nuo lietuviško darbo, bet kodėl, jei kas nors iš jaunimo nori ką nors padaryti, jiems užkertame kelią?

Londoniškis

NETIKĖTA NAUJIENA

Prieš nekurį laiką, kelionių agentūros paskelbė gan įdomią naujieną, kad Maskvos raudonieji carai jau leidžia buvusiesiems "naciams, karo nusikaltėliams ir liaudies prie-

Balto Centro valdybos posėdis, įvykusio vasario mėn. 20 d., dalyviai: Sėdi iš kairės: E. Vaišnoraitė, dir. M. Kregždienė, vicep. ir teisinė patarėja dr. E. Armalienė, pirm. kun. V. Martinkus, nusipelnė Balso talkininkai I. Trečiokienė ir A. Trečiokas, ir vicep. B. Spūdienė. Stovi: prot. sekr. J. Bagdonas, vicep. dr. A. Škėrys, V. Kulpavičius, spaudos atst. E. Čekienė, M. Virbickienė, H. Kulber, V. Padvarietis, dir. dr. D. Jasaitis, reikalų vedėjas kun. P. Geiščiūnas, K. Bocauskas, 100 sk. išdin. J. Jonkus, spaudos atst. V. Alseika, 100 sk. pirm. dr. E. Noakas, dir. kun. V. Pikturka, vicep. St. Dzikas, kun. A. Račkauskas, spaudos atst. J. Botyrius ir dir. S. Bredes, Jr. Nuotrauka R. Kisieliaus.

VASARIO 16 LONDONE

PRIMITYVIOSIOS IŠEIVIJOS LAIKOTARPIS

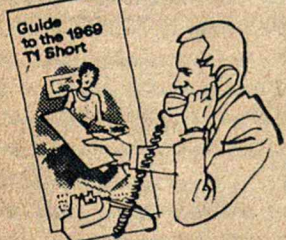
Pastarieji dešimtmečiai buvo primityviosios išeivijos laikotarpis, pabrėžė Kanados diplomatas A.B. Pusarauskas savo įdomioje, provokuojančioje ir klausytojus pasvarstyti verčiančioje paskaitoje, skaitytoje per Vasario 16 minėjimą, kurį Londone suruošė Didž. Britanijos Lietuvių Bendruomenė.

Paskaitininkas nurodė, kad šiais laikais daug šaukama apie Amerikos negrų išnaudojimą ir persekiojimą, apie juodųjų Pietų Afrikos gyventojų spaudimą, apie Rodezijos negrų nelaisvę. Tačiau

Esate naujas Kanadoje?

Štai ką turite žinoti apie pajamų mokesčius

Kanadoje yra dveji pajamų mokesčių pareiškimų blankai. Kurį iš jų teks panaudoti, priklausys nuo to, kokios rūšies pajamas gaunate. Informacinė brošiūra - vadovas, kuris ateina kartu su pareiškimų blankais, nurodo kuriuos blankus reikia pasirinkti. Dauguma kanadiečių, kurie gauna atlyginimus bei algas, vartoja T1 Short pajamų mokesčių blankus. Jeigu dar negavote patų tokio blanko, pasiimkite iš vietinės pašto įstaigos, užpildykite ir išsiųskite prieš balandžio 30 dieną - galutinį terminą. Nevisos gaunamos pajamos yra apmokestinamos. Vaiku ir šeimos priedai, nedarbo draudimo pašalpa, darbininko kompensacijos išmokos ir kairiūs invalidumo pensijos yra laisvos nuo mokesčių. Jūsų vadovas tai paaiškina. Beveik visos kitos pajamos, net ir gaunamos iš kitų kraštų, yra apmokestinamos. Taigi reikia įrašyti pajamas, gautas dovanų būdu, ir už proginio pobūdžio darbus. Visa tai yra jūsų apmokestinamų pajamų dalis. Jūsų turima informacinė brošiūra - vadovas atsakys į daugumą jūsų klausimų. Jei vis dėlto dar turite abejonų, patikimą patarimą galite nemokamai gauti kiekvienoje savo apylinkėje mokesčių įstaigoje. Galite ateiti įstaigonę, kreiptis telefonu arba raštu. Daugelis mūsų tarnautojų moka ir kitas kalbas, tačiau galite, jei norite, atsivesti savo draugą kaip vertėją.

reikia pagalbos? naudokitės mūsų vadovu

(arba mūsų tarnautojais)

Department of National Revenue
The Hon. Jean-Pierre Côté, Minister

niekur spaudos kronikose nėra skelbiama, kad kiekvienas Amerikos negras, kad kiekvienas Pietų Afrikos juodasis, kad kiekvienas Rodezijos pavergtasis yra daug laisvesnis žmogus už kiekvieną pavergtą lietuvį.

A.B. Pusarauskas mano, kad dėl to kaltė, gal būt, yra ir mūsų pačių. Ilgainiui mes išeivijoje pasidarėme per daug kuklūs, per daug drovūs, per daug prisitaikantys, per daug sutinkantys su savuoju likimu, per daug tikintys istoriniais "stebuklais". O todėl ateities istorikai, žvelgdami į dabartinę mūsų išeiviją, ją, be abejo, pavadins "primityviuoju išeivijos laikotarpiu". Pastarųjų dešimtmečių politinė, tautinė ir socialinė išeivijos filosofija esanti labai panaši į primityviosios krikščionybės laikų filosofiją. Primityvią krikščionybę atmetė civilizacija, kadangi jos filosofija buvo surišta su tikėjimu į greitą pasaulio pabaigą ir mesianiškos karalystės atėjimą. Tik renesanso įtaka, kartu su šviečiamuoju laikotarpiu krikščionybę galutinai pakreipė į pozityvų gyvenimo supratimą, ir tuo ją pavertė civilizacijos pažangos įrankiu.

Ir "primityviosios lietuviybės laikotarpis" pasireiškia tikėjimu į greitą sugrįžimą į gimtąjį kraštą, į neišvengiamą Rytų - Vakarų susikirtimą, į greitą Lietuvos išlaisvinimą ir nepriklausomybės atstatymą Vakarų dėka. Ir vadinamojo šaltojo karo įtampos šitą iliuzišką tikėjimą mažai tesuilsino. Ta primityviosios išeivijos epochos filosofija remiantis, Lietuvos laisvinimo kova buvo vykdoma be išdirbtos kovos sistemos, buvo kovojama plačiausiuoju antikomunistiniu, bet ne siauresniu antiimperialistiniu frontu, ir visa tai be ilgalaikių planų, be kintančios strategijos tiems planams vykdyti. Viso to, matyt, nereikia, kai gyvenama pagal principą, kad "rytoj Lietuva juk vistiek busianti išvaduota"... O tokio liuksusinio principo pasirinkimas per metų metus ir esanti išeivijos trumparegystė, aiškino A.B. Pusarauskas.

Anot paskaitininko, vadinamųjų "valstybininkų" ir "tautininkų" kivirčas išeivijoje rodo, kad nei vieni, nei kiti visiškai nesuvokia, jog abiejų tikslai sutampa, ir tiesiskiai tu pačių tikslų siekimo metodai ir strategija. Tas nereikalingas ginčas nedaug teprisiūda prie taip reikalingo mūsų vieningumo. Atsivertę netolimos istorijos puslapius matysime, kad labai mažai mums tepadėjo anuometinė Tautų Sąjunga ir patys Vaka-

rai. Vakarai tylėjo ir vėliau - per Berlyno demonstracijas, per lenkiškąsias "spalio riaušes", kai rusų tankai Budapešto gatvėse traukė ir žudė jaunuolius už tai, kad jei troško laisvės, ir kai tie patys tankai su panašiais tikslais važiuo į Prahą.

Labai sunkiai mokomės iš istorijos ir vis dar neužtenkamai pažįstame kitų tautų politinę filosofiją. Vis dar tikimės "stebuklų" iš Vakarų ir jų merkantilistinės politikos. Tikros politinės dvasios nesupratimas vyravo nepriklausomybės laikais, tačiau tuomet politiniuose žaidimuose dar buvome jauni. Išeivijoje vis dėlto turime progą pažinti svetimųjų užsienio politiką ir persiorientuoti iš optimistinio į realistinį jos vertinimą.

Šiandieną, pasak A.B. Pusarausko, stovime prie išeivijos renesanso etapo slenksčio. Ateinanti dešimtmetį senoji "svajojančioji" karta išeivijos vairą, be abejo, perduos jaunajai, realistiškai galvojančiai kartai. Ateinanti dešimtmetį bus sudaromi veiklos planai, vystoma strategija, realistiškai siaurinamas politinės kovos laukas, atsisakant kovos prieš politinę ideologiją, bet sukoncentruojant kovą prieš krašto okupantą. Į politinę kovą bus įtraukti ir tie kraštai, neatsižvelgiant jų politinės laikysenos, kurie vienoki ar kitoki būdu yra linkę mums padėti ir kurių siekimai sutampa su lietuvių tautos troškimais.

Ateinanti dešimtmetį, be abejo, atkreipsime daugiau dėmesio į reikalą sukaupti stiprius ekonominius resursus, nuo kurių dažnai priklausos veiklos sėkmė ne tik politinėje, bet ir kultūrinėje plotmėje. Ateityje, daugiau negu praeityje, bus tiksliau mūsų naudai išnaudojami įvykiai už geležinės uždangos. Ateinanti dešimtmetį iškilis kitas svarbus bruožas: sustiprės pačios išeivijos vienybė, ir Lietuvos laisvinimo darbą ištrauks visi išeivijos lietuviai, neatsižvelgiant į jų politinius, socialinius, kultūrinius ar religinius įsitikinimus, neatsižvelgiant į tai, ar jie jau seniai atvykę, ar jau seniai yra išeivijoje, neatsižvelgiant, ar jie dar gimę Lietuvoje, ar jau svetur.

Galiausiai A.B. Pusarauskas nurodė, kad ateinantį dešimtmetį išsivystys glaudesnis dialogas tarp išeivijos ir Lietuvoje likusiųjų lietuvių dėl krašto išlaisvinimo. Dialogas esąs būtinas suderinti kovos strategiją, to paties tikslo siekiant. Paskaitininkas priminė neseniai Lietuvoje mirusio Vasario 16 Akto sig-

trumpmenos

• Sąvokos "šlapus" ir "anapus" gali turėti ir dar vieną prasmę. Ten, atseit, "anapus", daug skanesnis maistas. Keliauninkai pasakoja, kad pasiekus rytinės Europos kraštus, bematant akysna krinta skoningesni patiekalai. Ir tai esą ne tiek išmoningų virėjų meno reikalas - jų geresnių bus Vakaruose, - bet pačių maisto produktų. Rytuose žemės ūkio gamyba dar nėra taip supramoninta ir chemizuota kaip Vakaruose, ir mėsą, paukštieną, vaisiai ir daržovės anapus vis dar tebėra skoningesni. Tačiau, tur būt, hebeligam.

Anądien "Tiesa" rašė, kad Lietuvos šeimininkams nepatinka parduotuvėse parduodami kiaušiniai, ir jos mieliau perkančios kiaušinius turguose tiesiog iš valstiečių. O "Mokslo ir technikos" žurnalas 1970 m. Nr. 2 aprašo iš kur tie neskanūs kiaušiniai ir parduotuves atkeliauja. Tai Vievo kiaušinių fabrikas, pastatytas prie Vilniaus - Kauno autostrados 57 hektarų plote. Fabriko inkubatoriuose perimi viščiukai, kurių praeitais metais išperinta beveik vienas milijonas. 150 dienų amžiaus vištaitės pradeda dėti kiaušinius, kurių fabrikas kiekvieną dieną pagamina apie 150 tūkstančių. O 17-18 mėnesių amžiaus vištaitės skerdžiamos, ir paukštiena parduodama. Vadinasi, taip, kaip jau eilę metų vyksta Vakaruose. Tačiau Lietuvos šeimininkės bematant pastebėjo, kad kombinuotais pašarais šeriama vištaitė kiaušiniai ne tokie skanūs, kaip senoviniai - ūkininko kieme besikapstančios vištos padėtieji.

• O lietuviškasis jaunimas nerimastingas, ir tai, tur būt, gerai. Kai JAV ir Kanados lietuvių spaudoje nuskambėjo rašiniai apie kadaisė buvusį Amerikos lietuvių kai kurių studentų chuliganizmą, Vakarų Vokietijos lietuviškasis jaunimas savo pėdsakus irėžia kituose aruoduose. Neseniai išėjo naujausias "Jaunimo žodžio" numeris - ofsetu spausdintas ir labai rūpestingai apipavidalintas Vak. Vokietijos jaunimo leidinys. Ir iš šio numerio ryškėja vis didėjantis trynimasis tarp to jaunimo, kuris leidinį gamina, jam tėsas telkia ir redaguoja, ir "senių", atsiet, Vokietijos Lietuvių Bendruomenės vadovybės. O prie trinties, be abejo, prisidėjo ir faktas, kad leidinio redaktorius ir bent vienas bendradarbis praeitą vasarą dalyvavo Vokietijos lietuvių jaunimo ekskursijoje į Lietuvą.

• Kita jaunatviškai nerimastinga Vokietijos lietuvių organizacija, yra Socialdemokratų draugija. Tai taip pat jaunų vyrų susibūrimas, kuris rodo aiškų ir nedviprasmišką nepasitenkinimą tais, kurie jau eilę metų Bendruomenei vadovauja.

• Ir Socialdemokratų draugija ir apie "Jaunimo žodį" susisipietusieji Vakarų Vokietijoje maždaug atstovauja tom nuotaikoms, kurias Amerikoje paprastai reiškia "Akiračiai". Čia įdomūs ir savotiškai pamokinantys galėtų būti toks palyginimas: nerimastingieji "žodininkai" ir socialdemokratų Vokietijoje kovoja prieš Bendruomenei vadovaujančius frontininkus, o "akiratininkų"

tarpe kaip tik galime užtikti ne vieną frontininką arba bent jiems artimą žmogų.

Ar šitoks palyginimas neturėtų reikšti, kad natūralus ir gyvenimiškas užsienio lietuvių visuomeninis pasiskirstymas nedaug ką bendro teturi su tradicinėmis paveldėtomis politinėmis partijomis?

• Kovo 8 d. Lietuvoje dabar Be tėvynės dūmų trokšti tu tenai!...

A.B. Pusarausko paskaita sukėlė gyvą klausytojų dėmesį ir susidomėjimą. Paskaitininkas atsisakė tokiomis progomis įprastų trafaretinių patoso kupinų žodžių, bet drąsiai pažvelgė į lietuviškojo gyvenimo tikrovę ir gyvenimiškai siekė atskleisti netolimos ateities galimybes. Paskaita iš tikrųjų nesiribojo vien tik-tai parapijiniais reikalėliais, joje buvo svarstomi bendriniai svarbus klausimai ir todėl visiškai nenuostabu, kad kelių laikraščių atstovai autoriaus prašė leidimo paskaitos tekstą paskelbti. Čia NL skaitytojams autoriaus žodžiais perteikėme pagrindines paskaitos mintis.

• O lietuviškasis jaunimas nerimastingas, ir tai, tur būt, gerai. Kai JAV ir Kanados lietuvių spaudoje nuskambėjo rašiniai apie kadaisė buvusį Amerikos lietuvių kai kurių studentų chuliganizmą, Vakarų Vokietijos lietuviškasis jaunimas savo pėdsakus irėžia kituose aruoduose. Neseniai išėjo naujausias "Jaunimo žodžio" numeris - ofsetu spausdintas ir labai rūpestingai apipavidalintas Vak. Vokietijos jaunimo leidinys. Ir iš šio numerio ryškėja vis didėjantis trynimasis tarp to jaunimo, kuris leidinį gamina, jam tėsas telkia ir redaguoja, ir "senių", atsiet, Vokietijos Lietuvių Bendruomenės vadovybės. O prie trinties, be abejo, prisidėjo ir faktas, kad leidinio redaktorius ir bent vienas bendradarbis praeitą vasarą dalyvavo Vokietijos lietuvių jaunimo ekskursijoje į Lietuvą.

• Kita jaunatviškai nerimastinga Vokietijos lietuvių organizacija, yra Socialdemokratų draugija. Tai taip pat jaunų vyrų susibūrimas, kuris rodo aiškų ir nedviprasmišką nepasitenkinimą tais, kurie jau eilę metų Bendruomenei vadovauja.

• Ir Socialdemokratų draugija ir apie "Jaunimo žodį" susisipietusieji Vakarų Vokietijoje maždaug atstovauja tom nuotaikoms, kurias Amerikoje paprastai reiškia "Akiračiai". Čia įdomūs ir savotiškai pamokinantys galėtų būti toks palyginimas: nerimastingieji "žodininkai" ir socialdemokratų Vokietijoje kovoja prieš Bendruomenei vadovaujančius frontininkus, o "akiratininkų"

Užsienio lietuvių pirmiausia, žinoma, galėjo atkreipti dėmesį į tai, kad praeitųjų metų pabaigoje iš pareigų pasitraukė "Gintaro krašto" vyriausiasis redaktorius Mykolas Jackevičius, prieš maždaug dešimtį metų kažkokias tarnybines ir tarybines pareigas ėjęs Rytų Berlyne. Jo vieton, ryšininkiškojo savaitraščio redaguoti buvo atkeltas poetas, iki tol buvęs "Literatūros ir meno" vyriausiojo redaktoriumi, V. Reimeris. Tyliai ir be jokių paaikškinimų iš literatūros žurnalo "Pergalės" vyriausiojo redaktoriaus pareigų nuo šių metų pradžios pasitraukė poetas J. Marcinkevičius, pagarsėjusios dramos "Mindaugas" autorius. O iš "Kultūros barų" žurnalo redakcijos buvo atšauktas S. Laurinaitis, buvęs "Tiesos" vyr. redaktoriaus pavaduotojas, pasirašinėjęs "Šarūnų". "Kultūros barų" ideologinę priežiūrą, matyt, perėmė kitas asmuo.

Atrodo, kad visų šitų pasikeitimų pagrindinė priežastis buvo ideologiška, atseit, komunistiškai, sustiprinti minėtųjų leidinių redakcijas. Naujujų "Literatūros ir meno" redaktoriūm buvo paskirtas V. Radaitis, tarybinių rašytojų sąjungos narys, iki šiol neparašęs nė vienos įsimenančios grožinės literatūros knygos, ateistinių brošiūrų ir publicistinių - propagandinių straipsnių autorius. Neseniai V. Radaičio redaguojamam savaitraštyje skelbti jo išvadoje: "Lenino teorinis palikimas literatūros ir meno klausimais turi neišsenkamą reikšmę..." R.E.M.

švenčiama Moters diena, o ta proga 13 Vilniaus vyrų, pradėdant generolu ir baigiant seksologu, spaudoje pareiškė savo nuomonę apie moterį. Pasirakiusių tarpe buvo vienas montrealiečių pažįstamas, su kuriuo dabar susipažinti progos turi ir JAV lietuvių, Vilniaus operos solistas Vacys Daunoras. Dainininkas prisipažįsta:

— Velniskai norisi įkišti nosį po tais šydais ir dirstelėti į mums, vyrams, nežinomą antrąją savo gyvenimo pusę — į moterį be kaukės.

— Deja! — nusiškundžia V. Daunoras:— Kas tai sugebės?

• Vienas įdomiausiųjų lietuviškosios mūsų prozos pastarųjų metų radinių bene bus Eduardas Cinzas. Nuostabių psichologinių išvalgumu sukurto jo novelės buvo spausdintos "Pradalėse", vėliau "Metmenyse", o pirmosios jo knygos skaitytojai vis didėjančiu nekantrumu laukia. Pasirodo, kad rašytojas savo pirmąją knygą baigia ruošti spaudai, o, be to, pradėjo kurti scenos veikalus vaikams.

Ilgai lauktosios knygos uždelsimas, gal būt, turėjo ir visiškai suprantamas priežastis: rašytojas Eduardas Cinzas vasario 21 d. Briuselyje vedė prancūzaitę Juliette Willems. Jaunavedžiai žada įsikurti Liege apylinkėse Belgijoje.

• Kai centre kas nusikosti, tai periferijose bent nusičiaudėjama. Kai Maskvos redakcijose 1969/70 metų sąvartoje pasikeitė eilės darbuotojų pavardės, redaktorių postai susverdėjo ir Vilniuje. Nebūdami sovietologais, nežinome, ar pasikeitimai Vilniuje buvo tokio nusičiaudėjimo padarinys, ar, taip sakant, savieigos vyksmas. Nežinome, nė kokios nematomos priežastys tuos pasikeitimus lėmė, tačiau tu pasikeitimų būta ne vieno ir, atrodo, neatsitiktinio.

Užsienio lietuvių pirmiausia, žinoma, galėjo atkreipti dėmesį į tai, kad praeitųjų metų pabaigoje iš pareigų pasitraukė "Gintaro krašto" vyriausiasis redaktorius Mykolas Jackevičius, prieš maždaug dešimtį metų kažkokias tarnybines ir tarybines pareigas ėjęs Rytų Berlyne. Jo vieton, ryšininkiškojo savaitraščio redaguoti buvo atkeltas poetas, iki tol buvęs "Literatūros ir meno" vyriausiojo redaktoriūm buvo paskirtas V. Radaitis, tarybinių rašytojų sąjungos narys, iki šiol neparašęs nė vienos įsimenančios grožinės literatūros knygos, ateistinių brošiūrų ir publicistinių - propagandinių straipsnių autorius. Neseniai V. Radaičio redaguojamam savaitraštyje skelbti jo išvadoje: "Lenino teorinis palikimas literatūros ir meno klausimais turi neišsenkamą reikšmę..." R.E.M.

Vievo kiaušinių fabrike vištas narveluose lesina V. Jurašienė

MYKOLAITIS - PUTINAS

VYTURYS

ANTANO MONČIO "TROGLODITAS"

Vos tik saulės spindulys
Nutirpdino šaltą sniegą,
Štai parskridęs vyturys
Kelia čiulbesiu mūs jėgą.

Nuo pat ryto,
Vos pražiūto,
Jis per dieną
Vis tą vieną
Skelbia linksmą mums naujieną —
Čir-vir-vir pavasaris!

Paprasta ta jo daina,
Kas pavasarį girdėta,—
Bet kaskart tik ji viena
Guodžia širdį sužavėta.

Vos atšilo
Ir pakilo
Tik saulutė,
Mes sukrutę
Laukiam suskambant dainutę —
Čir-vir-vir pavasaris!

O išgirdę ją anksti,
Žiedus ir gėles sapnuojam,—
Ir, linksmumo apimti,
Mes su vyturiu dainuojam:

Būki sveikas,
Meilės laikas!
Tu mums duotas
Pumpurutas,—
Giedrink mūs jaunystės puotas —
Čir-vir-vir pavasaris!

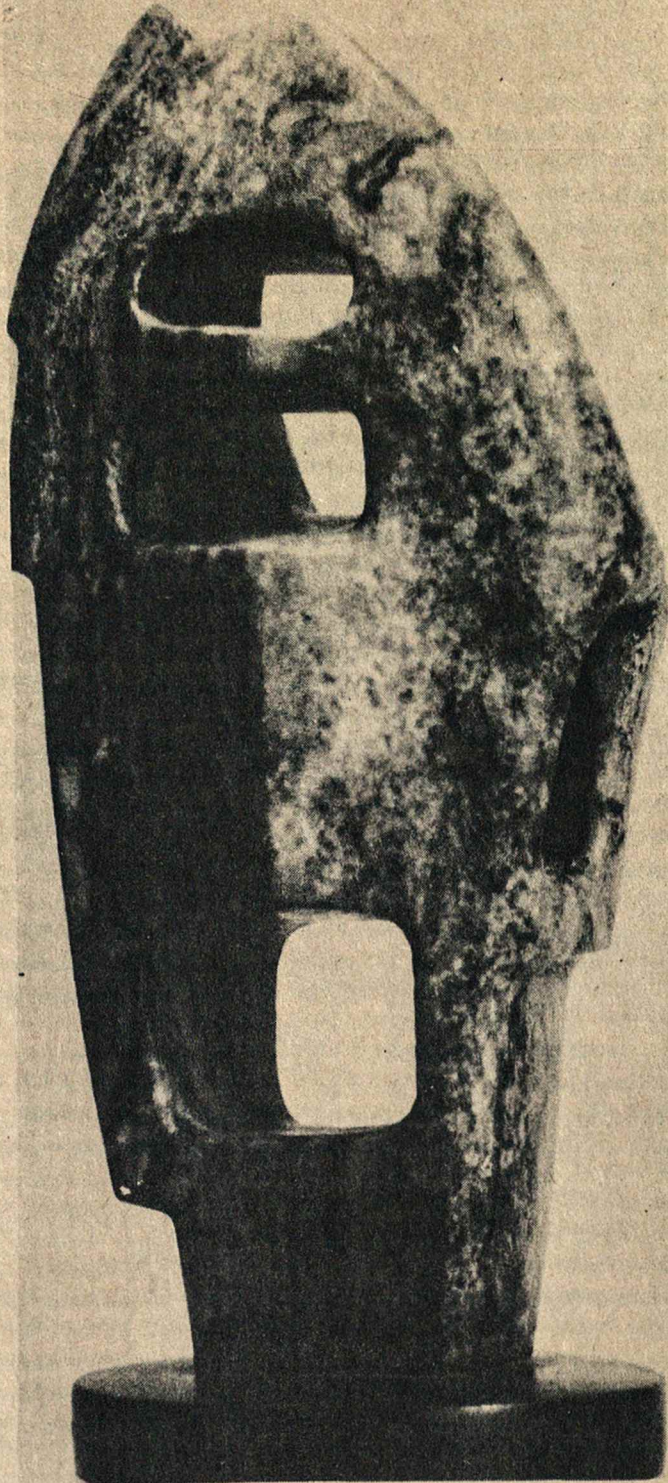
ATSIŪSTA PAMINĖTI

Straight Talk! Oficialus biuletinis Edmundo Burke Sąjungos (Society), nr. 3, 1969 m. gruodžio mėn., P. O. Box 544, Scarborough, Ont.

Tai labai jau kuklios išvaizdos laikraštukas, kuris pasiryžęs kovoti ypatingai prieš komunizmą.

Iš įdomesnių straipsnių verta pasiskaityti apie Company of Young Canadians, CBC ir didžiosios spaudos "persistengimą" paskleisti visuomenės tarpe kairiųjų studentų ir kitų raudonųjų nuotaikas ir veiklą.

Lietuvių intelektualams laikraštukas dar nėra pakankamai turiningas ir naujų informacijų mažai tesuteikia.

Skulptorius Antanas Mončas vasario mėnesį dalyvavo Paryžiaus šeštojo arrondissemento rotušėje suroštoje tapybos, skulptūros ir grafikos parodoje. Dailininkas neseniai užbaigė kurti altorių Freres des Ecoles Chretiennes namams Paryžiuje. Pagal Antano Mončo projektą šiuo metu baigiamas gaminti paminklas, kuris bus pastatytas Britanijos Londono lietuvių kapinėse ant ministro B. K. Balučio kapo. Skulptorius Antanas Mončas yra Prancūzijos Lietuvių Bendruomenės vicepirmininkas.

Muzikos magistrės laipsnį gavusi pianistė R. Apeikytė kovo mėn. 14 d. Los Angeles lietuviams davė savo pirmąjį piano recitalį. Tai nepaprasto talento pianistė, nes sunkiausių žymiausių muzikų kūrinius atlieka iš atminties, be gaidų. Nuotraukoje pianistė recitalio metu.

Nuotrauka L. Kanto.

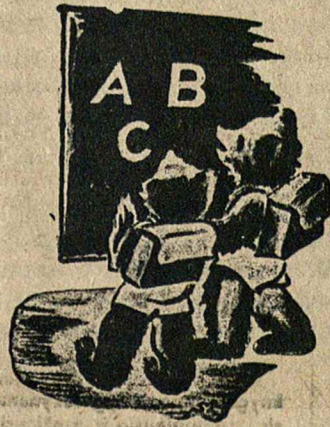
Daumanto Čibo pasaka

Illustravo A. Korsakaitė-Sukuvienė

Kaina \$1.50

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLA
4364 Sunset Boulevard
Hollywood, California 90029

Meškiukas Rudnosiukas

Illustracijomis.
Kaina \$3.00

Vytės Nemunėlio

A. Baranauskas

THE FOREST OF ANYKŠČIAI

(Anykščių šilėlis)

Poema

Angliškai išvertė Nadas Rastenis
(Su liet. originalu)

Redagavo ir įžangos žodį parašė J. Tininis. Ilustruota medžio raizdiniais. Didelio formato. Puikiai dovanoms studijuojančiam jaunimui ir amerikiečiams.

Antroji laida

Kaina \$3.50

Gaunama:

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLA
4364 Sunset Boulevard
Hollywood, California 90029

BERNARDAS BRAZDŽIONIS POEZIJOS PILNATIS

Tai yra vieno mūsų žymiųjų poetų viso gyvenimo poezijos rinktinė.

Už savo kūrybą B. B. yra apdovanotas Lietuvos Valstybine literatūros premija; knygoje, tarp kitų, yra atspausintas poeto žodis, pasakytas premijos įteikimo šventėje Vilniuje (1940 metais).

Knyga turi beveik 600 puslapių, atspausdinta gerame popieriuje, su 12 skyrių grafinių viniųčių, pieštų dail. Alf. Dociaus (Toronto, Kanada); prie kiekvieno skyriaus yra visų knygų, iš kurių parinkta poezija, viršelių nuotraukos su bibliografiniais duomenimis.

Knygą puošia spalvotas taip pat dail. A. Dociaus pieštas aplankas.

Išleido ad hoc susidaręs komitetas, "Lietuvių Dienų" leidyklai bendradarbiaujant.

Kaina \$10.00

★ ★ ★ Norintieji užsisakyti sau ar dovanų (vieną ar daugiau) egz., rašykite adresu:

"LIETUVIŲ DIENŲ"
4364 Sunset Boulevard
Hollywood, California 90029

17

STEFANIJĄ RŪKIENĖ

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

... ..

KELIONĖ SIBIRO UPĖMIS

KALPAŠOVAS

Pamažu vis iriamės tolyn ir lendame gilyn į taigas ir balas. Gyventojų vis mažiau besutinkame. O milžiniški miškų plotai, lyg jūros banguoja ir švokščia savo amžinąją dainą. Ne mūsų čia kraštas, bet miškų dievai ta pačia Lietuvos girių kalba šneka. Sibiro girios mums, atrodo, artimesnės ir draugiškesnės, negu mūsų sargai ir palydovai, kurie sekioja mus ir skaičiuoja kiekvieną žingsnį.

Žmogaus gyvenime, tur būt, geriausi draugai tai saulė ir mirtis. Jos neskiria komunisto nuo tremtinio ir niekam ypatingesnių privilegijų neteikia. Paskutinės dienos saulutė mums taip gražiai šviečia, ir jos spinduliai mus raminančiai glosto ir glamonėja, tarytum ji supranta mūsų nelaimę. Jei Sibire mes mirsime, tai vistiek mirties neišvengs ir mūsų viešpačiai.

Daugiau šildomės saulėje, negu šnekamės. Viskas išsakyta. Niekas nekuria naujų planų ir visi stengiasi negalvoti apie rytojų. Tik visa laimė, kad dar ant ploniausio siūlelio kabo kibirkštėlė vilties — karas. Žinome, kad karas yra Dievo ryškėta tautoms ir žmonijai, bet mes karu džiaugiamės ir raminamės. Visi tremtiniai galvoja, kad komunistinė imperija pralaimės karą ir sugrius. Ilgiausia, manome, mes čia vargsime dvejis metus. O tiek vis kaip nors išversime. Karo eigos nežinome, nes laikraštis daugiau mums po ranka nepasimašo. Mūsų sargai žodžiais ir žiniomis labai šykštūs ir nieko neprasitaria. Niekas jokios "antelės" nepaleidžia. Kad nors tyčia kas sugalvotų raminantį gandelį, tuojau visi atkustų iš apatijos. Nieko iš niekur.

Vakara priplaukėme Kalpašovo miestelį. Tai rajono centras. Namai visi mediniai, sukruti iš apvalių ar kirvių aptašytų sienų. Stogai visų pastatų lentiniai ir lėkšti. Gyvenamųjų namų ngeliai mažyčiai. Sibirinė statyba yra daug primityviškesnė už europinės Rusijos statybą.

Mūsų barža sustojo Kalpašovo prieplaukoje. Mo-

terys apstojo palydovus ir pradėjo prašyti, kad išleistų miestan cukraus nusipirkti. Visą laiką mes gauname tik duonos. Sriubos neverda, o "kipetokas" be cukraus labai neskanus. Po ilgo prašymo ir maldavimo sutiko išleisti kelias moteris miestan apsipirkti. Su pirkėjomis kartu išėjo angelas sargas. Tada mes dar nežinojome, kad be leidimo ir be palydovų jau niekur daugiau nevaikšiosim, nors iš Sibiro plynių ir velnias niekur neišbėgtų.

Norinčių nusipirkti cukraus buvo daugelis, o pirkėjos tik kelios. Žinoma, kiek valios panešti, jos nupirks ir parneš, bet visų norinčių cukrumi neaprupins.

Aš nieko neprašiau, nes prie savęs neturėjau nė sudilusios kapeikos. Galėjo mano artimieji Dūkšte man įduoti nors kelias dešimtis rublių, bet niekas nesusi-prato ir bijojo, nes baimė turi labai plačias akis.

Prie mūsų ešelono buvo prikabinatas vagonas su maistu, bet tremtiniai to maisto nusipirkti neleido. Juo naudojosi tik enkavedistai.

Nuo baržos į krantą permetė tiltelį, bet kadangi upė buvo patvinusi, tai į krantą reikėjo bristi per vandenį. Jau sutemo, ant stulpų spinkėjo blankios elektros lemputės ir miestelis skendo tamsos šešėliuose.

Greit pirkėjos sugrįžo su cukrumi ir jį išdalijo, kam kiek buvo parnešusios. Viena moteris nusipirko vyriškus suvarstomus batus. Grįžusias visi pradėjo klausinėti, kaip atrodo miestas. Pirkėjos papasakojo, kad pirmas įspūdis blogas. Gatvės nęgrįstos ir labai purvinos. Šaligatviai mediniai, aplūžę, skylėti ir labai lengvai galima nusilaužti koją. Krautuvė nedidukė ir joje labai maža maisto produktų ar kitų prekių.

Tremtiniai tada negalvojo, kad daugiau niekur negaus nusipirkti cukraus ir Kalpašove nusipirktais bus paskutinis pasismaguriavimas.

Kalpašovo prieplaukoje mus pralaukė visą naktį. Matėme, kaip komendantas su saugumiečiais lakstė ir kažkur skubėjo. Gal buvo mieste vakarieniauti, o gal išėjo naujų parėdymų gauti apie mūsų tolimesnę kelionę.

Anksti rytą vėl mūsų barža pasileido pirmyn.

GARLAIVIUKAI

Juo gilyn Sibiro taigosna, tuo mūsų skaičius mažėjo ir tirpo. Novosibirskan atvykome labai daug. Čia mus persodino į baržas, kurios pradėjo skirstytis ir plaukti įvairiomis kryptimis. Baidokuose buvo gerai, bet labai liūdna, kad mes skirstėmės mažomis grupelėmis po mūsų bausmės žemę. Dideliuose susibūrimuose visada drąsiau, nes savieji vis jau prireikus vienas kitą paremti, vieni kitiems pagelbėti, ligoje slaugyti ir nelaimėje atjausti ir neapleisti.

Neilgai trukus priplaukėme didoką Obės intaką Čają. Joje buvo toks drumzlinas ir dumblinas vaiduo, kaip arbata. Nuo rusiško žodžio "čai" — arbata ir ši

upė gavo Čajos vardą.

Čia mus suskaldė mažesnėmis grupėmis ir persodino į mažus garlaiviukus, kurie išparpė į visus keturius vėjus. Vieni išplaukė Narymo link, kur caro laikais buvo tremiami nusikaltėliai, kiti pasuko Čaja Ust Galkos link.

Plaukiame labai pamažu. Aplinkui juoduoja paniūrusios taigos, telkšo neišbrendamos balos ir pelkynai, o gyventojų visai nematyti. Kad tau kur nors kaimelis pasirodytų! Tuščia ir gūdu. Vakare atsirado milijonai uodų, kurie pradėjo mus įkyriai pulti ir kandžioti. Nuo uodų slėpdamiesi, visi sulindome į garlaiviuko vidų, nors ir ten šio brudo atsirado.

Dieną paaugliai buvo prisitaisę meškerės ir bandė Čajoje meškėti, bet žuvų nepagavo, o gal jų ten ir nebuvo tokiaime nešvariame vandenyje. Žiūrėdami į meškerojus, ir mes, suaugusieji, raminomės. Bet pasirodė, kad mūsų labai vaikiškai galvota. Vergui tik vergo jungas teskirtas.

Tais laikais dar nebuvo sukurtas filmas "Dešimt Dievo įsakymų" ir mes jo negalėjome pamatyti, bet iš šventraščio žinojome, kad žydų tauta sunkiai ir kruvinai vergavo Babilonijoje ir Egipte. Jie vykdė milžiniškas piramidžių ir miestų statybas, minkė kruvinomis kojomis molį ir gamino plytas, skaldė uolų kolosus ir klojo ištaigingų ir prabangių faraonų rūmų pamatuosna. Milžiniškos Nilo imperijos laukuose klupdami, kūrė jau sudorotą derlių ir mirė piramidžių dydžio javų krūvose.

Tada mes dar gerai nenujautėme, kad ir mūsų laukia tokie pat darbai ir gal dar žiauresnė vergija, nors gyvename keliais tūkstančiais metų vėliau — sakoma, dvidešimtojo amžiaus kultūroje ir civilizacijoje.

Upės pakraščiais matyti daug rastų, užkliuvusių už pakrantių krūmų, kurie priminė, kad čia aplinkui kertamos taigos ir upėmis plukdomi sieliai.

Jau atkeliavta giliai Sibiran, ir visur krenta į akis tai, kad šis kraštas labai retai apgyvendintas. Plaukiant Obę, dar protarpiais pakrantėse pasirodydavo miesteliai ir maži kaimeliai su prieplaukomis, o giliau — jau visiškai laukinis kraštas tas Sibiras.

UST GALKA

Netrukus privažiavome Ust Galkos vietovę, ir mūsų garlaiviukas sustojo. Pasirodo, kad čia tik skambus vietos pavadinimas, o žmonėms gyventi vos tik pora trobeliukščių. Pakraštyje stovi valtys, kuria keleviai keliaimi per Galkos upelį. Šioje vietoje baigiasi ir kelias, kuris ateina iš rajono centro — Bakčaro. Čia baigėsi ir mūsų kelionė Sibiro upėmis, kuriomis plaukėme visą savaitę.

Tuoju mus išlaipino ant kranto ir sako:

— Gana bus jums "katatsa" — važinėti. Dabar jau patys galėsite rogutes pavežioti.

Toliau matyti daug žmonių ir pastočių. Mūsų jau laukė kolchozų pirmininkai. Ant upės kranto stovinėjo

ir grupelėmis susispietę sėdėjo tremtiniai. Tai buvo ukrainiečiai ir moldavai. Jų garlaiviukas atplaukė kiek anksčiau už mūsų. Į kolchozus buvo paskirstyta kiekvienos tautybės po penkiasdešimt žmonių. Tai visi Bakčaro rajono kolchozai gavo po pusantro šimto tremtinių. Sumaišė mus su kitomis tautybėmis, kad būtume išblaškyti plačiose apylinkėse, nevieningi ir neorganizuoti. Išblaškytus ir sumaišytus lengviau tvarkyti, o tam jie jau turėjo gerą praktiką. Tikslas aiškus: sumaišyti ir suvirinti maskoliškam katile visas tautybes, kad iš jų ar jų vaikų išaugtų sąmoningi sovietiniai piliečiai ar net ir komunistiniai išsigimėliai. Visi kietasprandžiai turės mirti.

Tuoju išvydome ir komendantą su kiaurais kojinių kulnais, vaikščiojantį su kolchozų pirmininkais. Jie atvežtus vergus surašinėjo ir nuo galvos iki kojų matavo akimis. Pirmininkai domėjosi darbo jėga. Jie rinkosi stipresnius ir geriau atrodančius vyrus ir be vaikų ar jau su gerokai paaugusiais vaikais moteris.

Štai tie ponai sustojo ir ties manimi. Pasiziūrėjo į mane ir į mano varganą bagažą. Jūs sudomino mano atsivežtas pusmaisis rūgų. Užsirašė vardą, pavardę, amžių ir profesiją. Pasisakiau, kad esu mokytoja. Paniekinamai šypeli, bet užrašo. Priena prie tautybės. Pasisakau, kad esu lietuvė, o pilietybę nesiklausė užrašo: SSSR. Protestuoju ir pabrėžiu, kad esu Lietuvos pilietė. Jų veiduose pasirodė demoniška šypsena, o komendantas pradeda kvatotis.

— Užmirškite tai ant visados ir daugiau Lietuvos nebesapnuokite!

Komendantas savo sąrašuose pasižymi, į kurį kolchozą mus atidavė. Dings koks nors pasmerktašis — jam teks atsakomybė, užtat saugojo mus kaip savo akį.

Žiūrime, kaip atrodo mūsų raudonasimtas urėdas — kolchozo šeimininkas. Apie penkiasdešimt metų amžiaus vyras, vėjo nugairintu pailgu veidu, kuris atrodė kietas, bejausmis ir be jokios šypsenos, nebent tik ironija. Apsirengęs jau gerokai nublįgintu žaliu pusvatiniu ir susijusęs odiniu diržu. Kelnės tamsaus kartūno. Avi auliniais batais, kurie labai nešvarūs. Matyti, kad kasdien braidoma po purvyną ir apavas niekada nevalomas.

Ilgai truko, kol jie visus apžiūrėjo ir susidarė sąrašus. Pasiliko seneliai ir moterys su mažais vaikais, kurių niekas nenorėjo imti į savo kolchozus. Jiems pasigailėjimo ir užuojautos niekas nepareiškė ir neparodė nė lašelio žmoniškumo. Tesprogtas čia upės pakrausėje. Bet čia įsikio komendantas ir tą nedarbingų žmonių likutį išdalijo visiems kolchozams. Tai buvo 1941 m. liepos 20 d.

Dabar komendantas su pirmininkais mus sugrupavo į būrelius, įsakė nesimaišyti ir atsimiti, kas į kurį kolchozą esame paskirti. Aš patekau į Malinovkos kaimą. Dar kartą juodu abu sutikrino mus pagal savo sąrašus. Tuomet mūsų pirmininkas pasižaukė savo vežikus, nurodė, kas ką turi paimti, ir įsakė nuvežti mus prie kolchozo raštinės.

Bus daugiau.

Labai gerai tįpsena nušvies veidą kiekvienam, kieno rankos atsleis tik ką pasirodžiusi Marius Katiliškis romaną „Miskais ateina rublis“. Puslapis po puslapis, žingsnis po žingsnio, nesukūbėdamas, nesistengdamas nei prietrenkti skaitytoją kalbos įmantrybe, nei apstulbinti jį aštraus potėpio steigumu, autorius atskleidžia tokią ištirbybinę Lietuvos gyvenimo panoramą, kad, užvertęs paskutinį romano puslapį, ilgai vaikšta susimąstęs, išjudintas, neramus, pamiršęs vaigį ir miegą, iš naujo ir iš naujo pergryvendamas ką tik regėjus knygoje įvykius, žmonių likimus, gamtovaizdžius. Šitaip jaudinti skaitytoją gali tikrai didelio literatūros meistro stiprali sukaltas knyga; giliai išjaušta, išgyventa, taurios širdies ugnis išlydyta ir su didele meile skaitytojų pateikiama knyga.

Stebina ir džiugina šitoj knygoj daug kas, tačiau visų labiausiai — knygos herojai: ryškūs, spalvingi, realūs, pilnakraujai, įeinantįjį tavo atmintin liūgms metams. Jų labai daug, šių herojų, tačiau jų niekad nesusipainios vieno su kitu, nesusipainios krūvon; tiek jie saviti, tiek skirtingi, tiek autiški išbaigti, jog visą laiką jauči, kad ne knygoj, o šalia tavęs jie gyvena, su tavim kalbasi, tu juos matai, su jais bendrauji, su jais išgyveni ir džiaugsmą, ir sielvartą, išinei sutrypti polką ir paslėptom nusibrauki asarą.

Jie nelabai laimingi, šitie žmonės. Turtingo Basuliškių ūkio šeimininkas Doveika, rodos, pasiekė jau visko, nei viršaičiui išrinktas buvo, o iš tikrųjų — giliai nelaimingas žmogus. Vedė negražią, žymiai už jį vyresnę, raupų išestu veidu žmoną Zuzaną, ilgai laukė jos mirties, kad nors kiek atsigavus, tikros meilės džiaugsmo patyrys, ir... pats nuseno belaukdamas, pavėlavo laimei ir džiaugsmui. Nelaiminga ir pati Zuzana, išskirtinai negraži, bet gero būdo, stiprios valios, turtinųjų Basuliškių įpėdinė. Visą gyvenimą ji žino: ne iš meilės, tikrai tėvui turtais susigundęs vedė ją Doveiką, todėl ir vengia jos, į viršaičius išsiveržė, visoki išmonių prisimano — kad tikrai toliau nuo namų, nuo nemylimos žmonos. Jos tėvai numirė, gilios senatvės su laukę, paduogę sūnūs išvyksta eiti „aukštus mokslus“, ir lieka ji vienut viena visko per krastus pertekusiame ūkyje, dirba, plūsta, riktuoja samdinius, kol pagaliau užgęsta patyliukais.

Nelaiminga ir naujoji Doveikos žmona gražuolė Monika, iš neturtingos šeimos, vos vos prasimušusi iki pieno nugriebimo punkto vedėjus, juoba toliau mokyti nebuvo lėšų. Gavusi paskyrimą į kurtus fermiškius, už teisbrendamų raisių, kimsyruose ir gyvūnyuose, netgi teisiveria, susigundė Doveikos padėtimi, jo turtais, jo žadamu žviesnių gyvenimu. O to žviesniojo ir nematyti. Nors myli ją Doveiką, prie jos kojų kloja visa, ką užgyvenęs, nei ūkį užrėžo jai, muktisraudamas tikrąjį sūnų, o jos širdį — tūščią, nyku. Nemylti ji senoj Doveikos, kapu žeme neša jai nuo jo. Tad lyg alkanas žvėris, lyg uraganas puola į samdinių bandininką Tilių, plėšiasi skubėdama „atsimti savo“, keršydama už sujauktą savo jaunystę, už sunkius vaikystės metus. Keršydama — kam! Ji nė pati nežino, tik jaučia neužgesinamą laimės troškimą ir nuožmią rūstybę visiems, kas stoja jai skersai kelio.

Bone tragiškiausias asmuo romane — Telesforas Gelažius, visų vadinamas Tiliu. Jaunas gražuolis, stiprus, neaiškalomai žavus ir patrauklus, iš esmės labai gero būdo, be galo darbštus, sumanus, įkliuva jis į Monikos pinkles, pasimetė, blaškosi, daužosi. Širdį jam drasko nesibaigiančieji prieštaračiai, karštai jis myli nuostabaus taurumo ir grožio merginą Agnė, iš kitos pusės nepajėgia atsispirti Monikos viesulingoms pagundoms, ne sykį baudžiasi pasi-guosti geram draugui, išmaningam ir nepalyginamai už jį sąmoningesniam Petriui, pasifarti su juo, bet taip ir nesusi-ruošia. Sudilgęs Agnei širdį, sutrypęs gražiausias jos sva-jones, lieka jis Basuliškėse, praradęs visa, ką turėjo sa-vyje geriausio ir žmogiskiausio.

Doveikos likimas baigiasi tragiškai: sužinojęs apie žmo-nos neistikmybę, jis sugniūžta, puola keršyti, per klaidą nušauka savo paties nukriausią naujakurį Krivicką, visų vadinamą Varguoliu, sužeidžia Tilių. Tačiau ne mažiau tra-giškas likimas laukia ir Monikos su Tiliu. Autorius baigia romaną Doveikos tragedija, tačiau aiškiai matyti, kad ne-bus laimingi ir šitie abu, kaip negali būti laimingas nė vie-nas žmogus, susigundęs eiti nuožmaus kapitalistinio pasaui-lio įstatymų „žmogus žmogui — vilkas“ nubrėžtu keliu, siekias kurti sau laimę kitų sąskaita, išnaudojimu, neteisy-bėmis, kruvinomis skriaudomis krauti sau turtus, palapsniu prarandant savo paties žmogiskumą.

Romane parodyti įvairių klasių ir įvairios padėties žmo-

tėvų žemėn pareina rašytojas

„GIMTASIS KRAŠTAS“

nės, nuo darbininkų misko kirtėjų iki valdžios pareigūnų. Daug simpatijų sukelia misko kirtėjas Petras, sugėjęs ne tik įveikti darbininkams daromas skriaudas, bet ir ginti jų teises. Jis dar nėra susipratęs kovotojas, turis aiškų pasaulėžiūrą, aiškų kovos tikslą, tačiau visais savo cha-rakterio bruožais liudija išaugusias į sąmoningą revoliuci-nės kovos dalyvį. Taurūs ir kiti darbo žmonės, jų tarpe Tugaudis. Daug šilumos autorius suteikia varguoliui, bu-vusiam naujakuriui Krivickui, Basuliškių sodybos samdi-niams, mergai Julei, šluobiui piemeniui, aludariui Joneliui. Ir įsidėmėtina, kad ryškumo požūrlu romane nėra pirma-eilių ar antraeilių personajų, autėliaus dėmesio padalyta visiems po lygiai, kiekvienam surandant tiksliausias chara-cteristikas, išorės aprėžimus.

Personajų charakteriai — pats vertingiausias viso romano bruožas.

Stebina ir autorius mokėjimas pasakoti, tapyti, jo neiš-senkančis kalbos turtingumas ir vaizdingumas. Skaitai misko kirtimo vaizdus, ir iš karto ne tik matai viską, tiek kirtė-jus ir medžiū, sniegusio nunkrusio krūmus, patelėjus ro-gių kelias, bet ir užčiuopi juos ranka, stiprali pajunti žie-mos misko aromata, išrėjęs kirtėjų prakaitą. Audringos įsigėrusių vyrų mustynės Gužlėnės smulkėi ir tylos Velykų rytas, Vilkiškos upelio giluminio darbai ir bulviokais Basu-liškių sodyboje, alaus valės Doveikos namuose ir slaubin-gaus misko gaisras — tai vis vaizdai, kurių nepamirši nei šiandien, nei ryt, nei po metų.

Marius Katiliškis pažįsta Lietuvos gamtą. Bet jo romane gamta nėra iš tolo neprimena tų peizažų, kuriuos skaitant matai, kad viskas čia teisinga, viskas tikslu, spalvinga, ryš-ku ir viskas — negyva. Ne gamta, o spalvotosios fotofo-virutės. M. Katiliškio romane gamta alsuoja, skleidžia aro-matą, pagausa, svaigina, įjauina ir žavi. O tai todėl, kad čia gamta visur surišta su personajų jausmais, vaizduoja-ma per gyvų žmonių išgyvenimus. Abejonių ir svyravimų blaškomas, eina pavasarį Tilius nusisamdinti į Basuliškių sodybą ir todėl: „Muo smėlio talinai kelias kniubo į ly-gumas, iš abiejų pusių apgožtas blindžių ir karkų pūkuotais pumpurais, paraudusiai žirginiškos alsknių ir lazdynų, pa-mažu užleidžiančių vietą skursnos pūseliams ir beržlukams. Priřvinkusios sultimi spanguolių uogos kraujo laisai žėrėjo virš purlos samanės, klasiingai pasikiožinusios neaisargiai žengiančiai kojai“. O kas pamirš banguojančių rūgų lauko vaizdą, kai stovi į li briedės samais Doveika, matkiai užtikęs bėdymynčių poros išdėngtą brydę, išvėjęs mō-teriškas šukas piktžolėse, pameistas gal jo žmonos Monikos, o gal karisais kitos moteriškos ar merginos: „Balzani laisai lipnais ir oriai kvepalnio ksyščio žalsuogų varpų galuose, lyg skausmo ašaros ištrykusios iš akuoto. Ant jų spiečiais krito vabalai ir peteliškės ir, įklampinė kojos ir sparnus, nebeištrūkdami iš saldžios mirties, suposi su varpa kartu, besvyrančia vis arčiau ir arčiau žemės“. O štai ir Tilius mylimosios Agnės tragedijos preliudija: „Skruzdėlė kopė puslės žieve aukstyn, ir gyva sakų versmė ją palaidojo ir nusinėšė, tiksdama gintariniais laisais į žemę, ant senų spyg-lių sauso ir blizgančio patalo“...

Skaitai ir netiki, kad čia rašė žmogus, jau ketvirtį šim-tmečio atitūkęs nuo gimtosios tėvų žemės, nuo gyvųjų gimtosios kalbos ir gamtos ištaikų, likimo nublokštas į to-lius tolimiausius, į visiškai skirtingą pasaulį.

Reikia labai stipriai mylėti tėvynę Lietuvą, kad per šie-tiek metų ir tokiu ryškumu išsaugotum savo širdyje jos žmonių paveikslus, jos gamtos ištaikų, jos žemės aromata. Marius Katiliškis — vienas iš nedaugelio tų laimingųjų, ku-rie visose kryžkelėse, painiausiais atvejais ir liemiau-siais momentais, aštriais dvasinių prieštaraimų ir skaus-mingų ieškojimų keliuose išsaugojo visa tai drauge su tauria meile gimtajai tėvų žemei.

Užtai ir pareina jis dabar gimtinės su geriausiu savo knyga rankose, lyg sakydamas: „Štai, ką padariau geriau-sio, vertingiausio ir gražiausio, nešu tėvynei Lietuvai, savo broliams ir sesėms!“. Ir nėra jokios abejonės, kad jo šir-dies ir didelio jo talento dovana bus įtauriai priimta tų, kuriems ši skiriama, kad tėvų žemėje laukia jo vieta lietu-vių literatūros kūrėjų gretose, laukia gimtosios pirkios slenkstis, sveitigali atvertos durys, sužydę gėlynai palan-gėje, plačiai nuviliņję vešli vasariojuno koškiniai laukai; laukia skaitytojai, jau nebepažįstantieji to gyvenimo ir tų tragedijų, kurias išgyvena jo romano herojai, bet mokan-tieji įvertinti praeities pamokas ir mokančieji branginti vis-ką, kas gražiausia ir vertingiausia sukurta lietuviu ranko-mis, jo širdimi praeityje ir kuriama dabar.

JUOZAS BALŪSIS

SOVIETŲ POGRIDŽIO SPAUDA

Sovietuose skleidžiamoji pogrindžio spau-da toliau skelbia žmogaus teisių pažeidimo atvejus. Jau pasirodžiusi nauja „Dabarti-nių įvykių kronikos“ laida su praeitų metų spalio 31 d. data ir Vakarus pasiekuri tik šių metų pradžioje liudija: pogrindžio spauda Sovietų Sąjungoje ne silpnėja, bet, priešingai, teikia stiprėjimo žymių.

Vakaruose, kaip pastebi „The Christian Science Monitor“ atstovas Paul Wohl (sausio 13 d.), naujoji „Kronikos“ laida atskleidžia visą eilę pavyzdžių, rodančių, jog kovotojai dėl žmogaus teisių ir prieš totalitarinį režimą Sovietuose veiksmingai reiškiiasi ir jų ryžtas gal didesnis, kaip anksčiau.

Patiriama, kad Sovietijoje pasitaiko ir nepaprastai ryžtingų, net desperacijai arti-mų, nepasitenkinimo režimu apraiškų. Pvz., skelbiama, kad vienas sovietų pilie-tis susidėgino ties Lenino paveikslu Leni-ngrade.

Minėtoji „Kronika“ savo paskutinėje lai-doje pateikia kelis Sovietijos pogrindžio su-sijaudinimą kėlusius atvejus. Štai, M. Ja-kubovskio, buvusio sovietų A. Tarybos prezidiumo pirmininko A. Mikojanovo arti-mo bendradarbio, atvejais: jis jau pensinik-s, gyvena senelių prieglaudoje, Kazachs-tano respublikoje. Saugumo organai randa jo rankraščius, ir 1968 m. jam buvo ruo-šiama byla, bet, Maskvai įsakius, ji ne-vyksta. Matyt, įsiškiu buvęs Jakubovskio „bosas“ — Mikojanas. Tačiau, kai Jaku-bovskis nuo 1932 m. pateko į priverčiamų darbų stovyklą ir ten buvo penke-rius metus, Mikojanas nė piršto nepaju-dino.

Kitas atvejis tai Aleksiejaus Levitino-Krasnovo vargai. Jis, buvęs matematikos mokytojas, vėliau virto publicistu religi-niais klausimais. Jis skelbia „krikščioniš-kojo socializmo“ sampratą. Nemaža Kras-novo knygų bei brošiūrų pasklidę Sovieti-jos pogrindį.

Krasnovas drauge su istoriku Petru Ja-kiru, 1937 m. sušaudyto generolo sūnumi, ir matematiku Jeseninu-Volpinu, žinomo poeto (nusišovusio 1925 m.) sūnumi, yra pogrindžio grupės „Pradininkų“ (Inicia-tivniki) narys. Dabar tos grupės nariai „Kronikoje“ paskelbė laišką, kuriuo gina-mas Krasnovas, pernai IX.12 suimtas. Jie skelbia: „Laisvė yra nedalomą, negali bū-ti religinės laisvės, jei grubiai sutrypiamos žmogaus laisvės...“

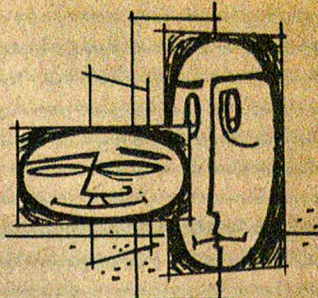
Nepasitenkinimas Sovietų Sąjungoje yra palietęs ir karinius sluoksnius. Tai ypač pykdo sovietinį režimą.

Pogrindžio leidinyje nurodoma į jauno inžinieriaus M. S. Rižniko atvejį: jis protestavo prieš, jo nuomone, neteisėtą antrą šaukimą į kariuomenę ir dėl to pernai spalio 13 d. Noginskio mieste buvo nuteis-tas stovyklos bausme iki 18 mėnesių. Mjr. G. Altunian pernai liepos 11 d. buvo su-imtas, nes buvo įtartas turis ryšį su „Pra-dininkais“. Majoras buvo išmestas iš par-tijos ir atleistas iš darbo. Tardytojas Al-tunianą apšaukė „Gyvenimo atmata, pur-vu...“

„Kronikos“ 10-me numeryje pateikta daugiau smulkmenų apie pernai suimtus tris vyresniuosius Baltijos povandeninio laivyno karininkus — Gavrilovą, Kozire-vą ir Paramonovą. Jie buvo kaltinami įkū-rę Sąjungą kovai dėl politinių teisių. Sau-gumo įstaigos patyrysius, kad kariai turė-ję ryšį su Baltijos miestais Talinu ir Ry-ga, be to, ir su Leningradu, Maskva, Baku ir Chabarovsku.

Pagaliau naujojoje pogrindžio leidinio laidoje įdėta čekio Františko Krieglėjo kal-ba, pasakyta partijos centro komiteto posė-

KREIVI VEIDRODŽIAI

Gydytojo kabinete

—Neliūdėk. Tamstos būklė nėra beviltiška. Aš pats irgi kenčiu tokius pat skausmus.

—Gal būt, kad taip. Bet, dak-tare, Jūsų negydo tokis gydyto-jas, kaip Jūs.

Einant per mišką

—Nebijok, Onyte, aš tavęs ne-galiu pabučiuoti, nes nešiuosi dal-gį ir puodynę...

—Juk dalgį gali pastatyti prie medžio, o puodynę padėti ant žemės, — kukliai atsiliepė mergina.

Žmona nieko nesako

—Kuomet vėlai grįžtu namo, žmona man nieko nesako, tiktai galvą krato.

—Savo ar tavo?

Gera atsakė

—Vaikeli, ar šis stoties laikro-dis nesivėluoja?

—Nežinau, aš esu iš kito miesto.

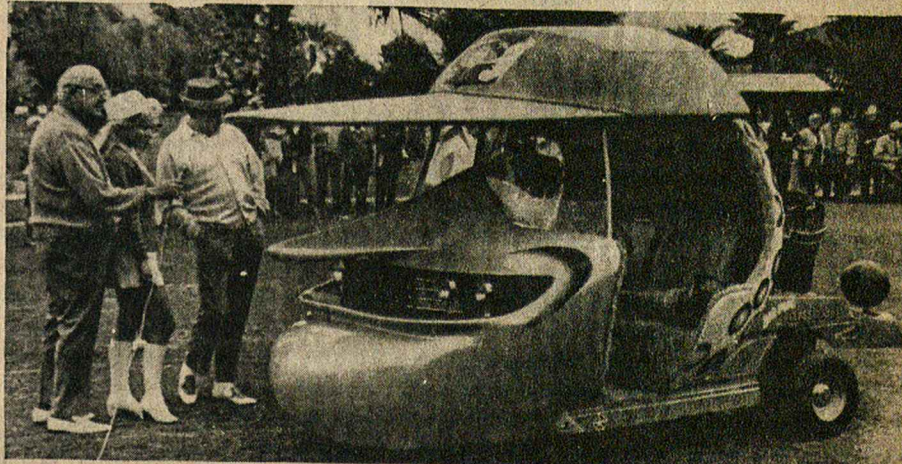
Atsarga gėdos nedaro

—Tėveli, ar gali išeiti gat-vėn pažaisti.

—Gali, bet būk atsargus, ka-dangi automobilį šiandien vairuo-ja mama.

Filosofija apie vedybas

—Danguje nėra vedybų, tačiau ir vedybiname gyvenime nėra dangaus.

Bob Hope, žinomasis JAV humoristas, už keliolika tūkš-tančių dolerių pasigamindino sau šį golfo "vežimėlį", kurio

Associated Press

dy. lenko filosofo prdf. L. Kolakowskio mintys („Socializmas tai bendrija, kur geriausia sekasi tokiame piliečiui, kuris neturi jokios nuomonės“), dar paskelbti do-

kumentai apie vokiečių-sovietų sutartį ir „Rusijos, Ukrainos ir Pabaltijo demokra-tijos programa“. Yra ir knygų vertinimo skyrius. (Elta)

4. Kazys Musteikis

PRISIMINIMŲ FRAGMENTAI

Kazys Musteikis buvo Lietuvos kariuomenės generolas ir paskutinis nepriklausomos Lie-tuvos krašto apsaugos ministras. Jis iš arti stebėjo ir dažnai asmeniškai dalyvavo valstybinio Lietuvos gyvenimo užkulisuose. Savo prisimi-nimuose jis iškelia ir naują, iki šiol viešai dar neskelbtą, duomenų.

Cia spausdinami Kazio Musteikio prisiminimų fragmentai paimti iš jo knygos, kurią dabar išlei-džia Nidos knygų klubas, 1 Ladbroke Gardens, London, W. 11, Great Britain.

Ir tikrai 1939 m. kovo 20 d. mūsų Užsienių rei-kaų ministrą Urbšį, grįžtantį iš Tautų Sąjungos posėdžių Šveicarijoje, keičiantį traukinį Berlyne, už-klupo Ribbentropo valdininkai ir įteikė jam vokie-čių ultimatyvinį reikalavimą neatidėliojant atiduoti Vokietijai Klaipėdos kraštą. Jei būtų delsiama, tai, kaip buvo reikalavime grasinama, šis reikalas bū-sias pavestas sutvarkyti vokiečių kariuomenei.

Šitoks brutalus vokiečių reikalavimas, dėl jo skubotumo, net į Ministrų tarybą nebuvo patekęs. Niekas ir niekur nekėlė balso, kad Klaipėdą reikia ginklu ginti. Mat, tada Hitlerio ginkluotam švaisty-muisi Europoje net keleriopai už mus stipresnės valstybės nedrįso pasipriešinti.

Mūsų kreipimasis į Klaipėdos konvenciją pasi-rašiusias valstybes — Angliją ir Prancūziją, — be užuojautos, nerado jokio atgarsio.

Mums daugiau nieko neliko, kaip tik tvarkin-gai ir be incidentų išvesti savo kariuomenės įgulas iš Klaipėdos ir Pagėgių. Už sprendimą perleisti Klai-pėdos kraštą Vokietijai visą atsakomybę pasiėmė Prezidentas, Mironas ir Urbšys. Urbšys daugiausia išgyveno, nes jam teko tartis, arba, tikriau sakant, klausyti vokiečių raginimų greičiau apleisti Klaipė-dą.

Prezidentas man buvo įsakęs įspėti Klaipėdos įgulos viršininką gen. štabo plk. Breimelį, kad jis,

Hitleriui atvykus į Klaipėdą, pasistengtų išvengti viešai pasirodyti su Hitleriu ar jo palydovais. Mat, Prezidentas manė, kad tokiu atveju vokiečių propa-ganda prigamintų visokių nuotaurių ir skleistų gan-dus, kad mes patys geruoju Klaipėdą grąžinam vo-kiečiams.

Kovo 23 d. vokiečių kariuomenė užėmė Klai-pėdą. Sekančią dieną įvyko Hitlerio iškilmingas su-tikimas. Nepaisant vokiečių kvietimo į šias iškilmes, nei plk. Breimelis, nei komendantas plk. Liormanas niekur viešai su vokiečiais nepasirodė.

..

Klaipėdos netekus, nuotaika visame krašte pa-sidarė prislėgta. Visus apėmė baimė, netikrumas. Kaip galima verstis be Vilniaus ir be Klaipėdos? Opozicija kaltino Prezidentą, tautininkus, kad kraš-tą nuvedė į tokią tragišką būklę. Visur buvo girdi-ma balsų, kad reikia visiems bendromis jėgomis gel-bėti tai, kas dar buvo likę. Gandų ir nepasitenkini-mo banga pasiekė ir kariuomenės štabą. Antrasis štabo skyrius ir kariuomenės dalių vadai pranešda-vo apie neigiamas nuotakas kariuomenės dalyse. Reikėjo ką nors daryti. Bet ką?

Ir taip vieną dieną Raštikis pasiūlė man nuvykti pas Prezidentą ir jam nušviesti susidariusią padė-tį kariuomenėje ir visame krašte ir įspėti, kad, vi-suomenei nuraminti, gal reikėtų keisti vyriausybę ir naują sudaryti su platesniu užnugariu. Nuvykome pas Prezidentą visi trys: Raštikis, štabo viršininkas Černius ir aš.

Prezidentas ramiai mus išklausė. Iš mūsų pusės nebuvo jokių griežtesnių reikalavimų, bet tik suges-tytijos. Prezidentas, matyt, buvo paveiktas, nes be jo-kių svyravimų sutiko keisti vyriausybę ir į naują Mi-nistrų tarybą įsileisti po du krikščionių demokratų ir valstiečių liaudininkų atstovus. Apie socialdemokra-tus nebuvo kalbos. Taip pat nebuvo aiškintasi, ko-kias ministerijas pavesti srovų atstovams.

Prezidentas užsūriukė cigaretę ir, kreipdamasis į Raštikį, pasiūlė jam sudaryti naują Ministrų tarybą. Raštikis atsisakinėjo, motyvuodamas tuo, kad Ka-riuomenės vadų geriau palikti, kaip pats Raštikis išsireiškė, rezervę, jeigu kada nors vėl susidarytų pavojinga padėtis. Raštikis prašė Prezidentą jo ne-skirti ir paieškoti kito kandidato.

Tada gen. Černius pasakė: „Pone Prezidente, jei tamsta patikėtum man pavesti, tai aš apsiimčiau sudaryti naują vyriausybę“. Prezidentas, lyg nuste-bęs, pasižiūrėjo į Černių ir tvirtu balsu pasakė: „Ge-rai. Daryk“.

Taip kovo 28 d. Černius sudarė koalicinę arba

tada dažnai vadintą vieningo darbo Ministrų ta-rybą.

Antroji dekanio Mirono vyriausybė išsilaikė ne-pilnus keturis mėnesius. Ji sugriuvo dėl Klaipėdos netekimo. Nežinau, kada ir iš ko Mironas sužinojo, kad, jo neįspėjus, jau yra sudarinėjama nauja Mi-nistrų taryba. Kai 1939 m. per Velykas su buvusiu Vidaus reikalų ministru Leonu aplankėm jį jo ūkyje Daugų ežero pakrantėje, jis tą momentą prisiminė su nenuslepiamu susijaudinimu.

VIENINGO DARBO VYRIAUSYBĖ

Nuo 1927 m. gegužės mėn. Ministrų taryboje buvo vien tautininkų srovės žmonės. Dabar į Čer-niaus sudarytąją tarybą įėjo dvi didelės politinės partijos: Krikščionių demokratų ir Valstiečių liaudi-ninkų. Pirmųjų atstovais buvo Ministro pirmininko pavaduotojas K. Bizauskas ir Švietimo ministras dr. Bistras, o liaudininkų — Teisingumo ministras dr. A. Tamošaitis ir Žemės ūkio ministras dr. J. Kriš-čiūnas.

Šioje taryboje buvo net keturi generolai: pats pirmininkas Černius, vidaus reikalų — K. Skučas, finansų — J. Sutkus ir aš. Užsienio reikalų ministru buvo J. Urbšys ir susisieki-mo — K. Germanas. Visi šie paskutinieji ministrai buvo tautininkų srovės ar-ba tautininkams prijauciai.

Po priesaikos prezidentūroje grupių atstovai pasiūlė ministrams pavažinėti po kraštą su praneši-mais. Jų motyvas buvo — suėiti su visuomene ir glaudesnį kontaktą ir pakelti jos nuotaikas. Tam su-manymui Prezidentas buvo labai abejingas. Jis sakė, kad tokie pranešimai gali greitai išvirsti į mitingus. Jis nenorėjo, kad prasidėtų mitingavimas. Srovių atstovams įrodinėjant kontakto su visuomene naudą ir kitiems ministrams nesipriešinant, Prezidentas, nors ir labai nenoriai, sutiko.

Iš įvairių miestų, vienokia ar kitokia proga, at-eidavo ministrams kvietimai atsilankyti su praneši-mais. Prasidėjo važinėjimai. Vieną kartą su dr. Bist-ru ir man teko su pranešimu dalyvauti Vilkačiškyje.

Dr. Bistras, buvęs ir ministru pirmininku, ir ke-lis kartus ministru, ir daug mitingavęs, jautėsi labai laisvai. Visur daug pažįstamų. Man buvo blogiau. Niekuomet nemitingavęs — varžiausi.

Kadangi buvo sekmadienis, tad pirmiausia Vil-kačiškio katedroje dalyvavom pamaldose. Mus pa-sodino suole šalia didžiojo altoriaus. Mišioms prasi-dėjus, ir vyskupas Reinys atsisėdė į tą pat suolą prie mūsų. Kai kunigas išėjo pamokslą sakyti, jis pir-miausia, stulą laikydamas rankose prie krūtinės, pri-ėjo prie vyskupo ir priklaupė. Vyskupas stulą per-

žegnojo ir paėmęs uždėjo kunigui ant pečių. Kuni-gas pabučiavo vyskupo žiedą ir nuėjo į sakyklą pa-mokslą sakyti. Tai buvo savotiškai įspūdinga ir nie-kur mano nematyta apėiga.

Po pamaldų mus nulydėjo į salę. Salė nemaža ir pilna pilnutėlė žmonių. Kalbėjo Bistras, reikėjo kal-bėti ir man. Buvo ir paklausimų iš vietų. Viskas vy-ko gražiai, kultūringai. Įspūdis pasiliko geras. Pri-vaišinti grįžom namo patenkinti.

Bet ne visiems ir ne visur taip sekėsi. Kiti mi-nistrai, pavyzdžiui, Finansų ministras J. Sutkus, grį-žęs iš Žemaitijos, papasakojo ir liūdnesnių reiški-nių, piktos kritikos ir net įžeidimų. Netrukus toji va-žinėjimų karštligė praėjo. Važinėjimai suretėjo ir greitai visai nutrūko.

Šios Černiaus Ministrų tarybos sudėtyje man buvo visi, išskyrus Bizauską, pažįstami asmenys. Vi-si buvo gerų norų, sąžiningi, visi puikūs lietuviai. Bet iš jų visų, man rodėsi, dr. Bistras ir dr. Tamo-šaitis buvo lyg iškilesni už kitus, atrodė tikrai tiko ministrų pareigoms.

Dr. Bistras buvo linksmo būdo, kalbus, turįs aiškų nusistatymą, visur jo laikėsi, buvo atviras ir niekam nepataikavo. Priešingybė kitam jo partijos ministru — Bizauskui. Bizauskas, pavyzdžiui, su Prezidentu būdavo labai mandagus, tik trindavo rankas ir vis: „Pone Prezidente, pone Prezidente“, o už akių — visus ženis ant jo kardavo.

Kartą dėl Bistro vos nesugriuvo visa Ministrų taryba.

Buvo taip. Jonavoje veikė vidurinioji mokykla. Jos vedėju buvo mokytojas Kartanas, toks nesveika koja žmogelis, labai geras mokytojas, pavyzdzingai tvarkęs tą mokyklą. Prezidentas jį didžiai vertino. Kartą Bistras, būdamas pas Prezidentą su praneši-mu, sakė, kad jis iešką Šiaulių gimnazijai direkto-riaus. Ta proga Prezidentas prisiminė Kartaną ir sa-kė, kad tokiems mokytojams reikėtų duoti eiga. Bistras tai suprato, kaip Prezidento norą, kad Kar-tanas būtų paskirtas Šiaulių gimnazijos direktoriu-mi. Bistras, aišku, negalėjo Kartano skirti tokios di-delės gimnazijos direktorium, juo labiau, kad Kar-tanas ir reikalaujamo cenzo neturėjo. Bistras savo nuožūra paskyrė vienos mažesnės Žemaitijos gim-nazijos direktorių į Šiaulius. Kai Prezidentas tai su-žinojo — įsižeidė. Bistras irgi buvo nepatenkintas, kad Prezidentas norėjo skirti mokytoją be reikiamų kvalifikacijų gimnazijos direktorium. Skirti gimna-zijų direktorius buvo Švietimo ministro teisė, bet Prezidentas buvo prątes, kaip jis pats sakė, kad, prieš paskiriant, būtų ir su juo pasitarta. Santykiai tarp Prezidento ir Bistro nutrūko.

Bus daugiau.

Lietuvio laimėjimas mokslo pradalėje

Vaclovas Augulis

Praejusį metų pavasarį Biologinių Dažų komisijos (Biological Stain Commission) oficialus organas "Stain Technology" atspausdino Vaclovo Augulio ir Jerry Sepinwall straipsnį "Brazilin—Toluidine Blue O and Hematoxylin—Darrow Red Methods for Brain and Spinal Cord."

Pavadinimas nieko nesako specialistui, ir patsai straipsnis yra neįkandamas eiliniam žmogui. Bet mokslininkų tarpe sukėlė didelį susidomėjimą. Straipsnio atspaudų reikalavo JAV, Kanados, Anglijos, Šveicarijos, Japonijos, Prancūzijos, Belgijos, Olandijos, Danijos, abiejų Vokietijų, Ispanijos, Lenkijos, Izraelio, Rumunijos ir daugelio kitų valstybių universitetai, sveikatos bei smegenų tyrimo institutai, ligoninės ir įvairios farmacutinės firmos. Iki šiol išsiuntinėta daugiau, kaip 200 atspaudų ir 26 šias valstybes. V. Augulio tiesioginio viršininko dr. E. Sigg nuomone, lyginant su anksčiau paskelbtų mokslinių straipsnių pakeitimu, šis straipsnis pasiekė "best seller" ribą mokslinėje spaudoje.

Straipsnis yra biologo Vaclovo Augulio trijų metų intensyvių tyrimų rezultatas. Autoriui, dirbant farmacutinėje bendrovėje, tenka susidurti su tiriamųjų gyvulių (žiurkių, kačių, ar beždžionių) smegenų audiniais. Jo uždavinys yra tuos audinius tinkamai paruošti ir nudažyti, kad galima būtų nustatyti, kokie audinių pakeitimai bei sužalojimai įvyksta eksperimentų metu.

Iki šiol vartojami smegenų audinių dažymo metodai buvę komplikuoti, reikalauję didelės darbo precizijos ir daug laiko. Reikėjo su kiekvienu preparatu atskirai

dirbti. Prieš trejus metus autorius ėmęs galvoti, kaip supaprastinti visą procesą, kurs mažiau patyrusiam laboratorijos technikui esąs gana sunkus. Po ilgų tyrimų, skaičiavimų ir bandymų, pagaliau pavyko surasti paprastesnį ir greitesnį būdą, kuriuo galima iš karto paruošti dvidešimt ar daugiau preparatų ir gauti daug geresnių bei patikimesnių rezultatų.

Nors naujasis audinių dažymo būdas surastas vieno Vaclovo Augulio, bet straipsnio koautorium pasirašė ir dr. Jerry Sepinwall, kurs kritiškai išanalizavo bei įvertino V. Augulio dažymo metodą, padėjo anglų kalba paruošti minimą straipsnį ir vedė susirašinėjimą su "Stain Technology" žurnalo redaktorium.

Mokslinio darbo baruose V. Augulis nėra naujokas. Jau 1934—1935 metais dalyvavo Molėtų grupės vandenų ir šventosios uos to hidrobiologiniuose tyrimuose. Biologijos mokslus baigė 1935 metais Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Tais pat metais buvo paskirtas Zoologijos muziejaus preparatorium, o vėliau Kauno kriminalinės technikos instituto vedėju.

Nesvetimas V. Auguliui ir spaudos darbas. Nepriklausomos Lietuvos laikais biologiniams klausimais rašė moksliniam "Kosmos" žurnale, kriminalinės technikos problemomis "Kriminalistikos žinyne" ir sporto klausimais "Fiziškam auklėjimui". Taip pat bendradarbiavo ir skautų spaudoje. Šiuo metu V. Augulis yra Hoffmann La Roche farmacutinės bendrovės neurohistologijos laboratorijos vedėjas.

Hoffmann La Roche, Inc., yra pasaulinės apimties bendrovė, gaminanti įvairios paskirties vaistus. Jos centras yra Šveicarijoje, o skyriai išsimėtę po visą pasaulį. Amerikoje didžiausias skyrius įsikūręs Nutley, N.J., vietovėje, netoli Patersono, tik 18 mylių atstumu nuo New Yorko. Šiame skyriuje jau ilgus metus dirba V. Augulis.

Visuomeninėje veikloje biologas V. Augulis galėtų laikyti vienu iš lietuviškosios skautijos šulų. V. D. universitete jis buvo vienas iš skautų "Vyčio" korporacijos steigėjų ir pirmininku, o tremty drauge su kitais atgaivino akademinį skautų sąjūdį. Būdamas Vokietijoje, taip pat aktyviai reikėsi skautų veikime Kempteno lietuvių stovykloje. Į skautų eiles įsijungė 1923 metais.

"DRAUGAS" A. RADZIUS

Urugvajus

AIKŠTĖS INAUGURACIJA IR 16 VASARIO MINĖJIMAS

Nors mažai padarius propagandos, šiais metais minėta Lietuvos 52 metų Nepriklausomybės sukaktis labai iškilmingai. Visų dėmesys buvo nukreiptas į sostinės vienos aikštės pavadinimą—"Plaza Republica de Lithuania".

Nors aiškė, mūsų Tėvynės vardu, yra įgyta jau pora metų, bet dėl įvairių priežasčių, ypatingai dėl paminklo /monolito/ pastato jos inauguracija užsitęsė. Tačiau, Vasario 21 dieną, 1970 metais Urugvajaus lietuviai įrašo į Lietuvos išeivijos istorijos lapus, kaip vieną iš reikšmingiausių jos dienų.

Minėtą dieną susirinkus keliems šimtams rinktinės lie-

tuvų patrijų publikos, kurios priekyje išdidžiai laikė Lietuvos trispalvę, žavinčiai pasipuošę lietuvaitės su jaunuliais tautiniais drabužiais ir dalyvaujant Montevideo burmistrui Dr. Oscar Rachetti, savivaldybių /Junta Departamental/ pirmininkui J. Guedes ir kitiems krašto aukštesiems pareigūnams, pačios sostinės centre: Av. Agraciadre, G-ral Rondeau ir G-ral Agnilar avenidų kryžkelėjstovėje pridengtas Urugvajaus ir Lietuvos vėliavomis paminklas /monolito/.

Tranzito policijai sutvarkius judėjimą ir išsiriškiavus garbės sargybai, lygiai 10 val. valstybiniam orkestrui /Ban-

de Municipal/ išpildant Urugvajaus ir Lietuvos himnus, buvo pradėtas aikštės inauguracijos ir paminklo atidarymo aktas.

Pasakytos kalbos Lietuvos atstovo Anatolijaus Grišono ir paruošiamojo Komiteto pirmininko tėv. Jono Giedriaus S. J., kurio kalba buvo ypatingai įspūdi, pabrėžiant jaudinančiais žodžiais, kad lietuvių kolonija yra labai dėkinga Urugvajui ir jos vyriausybei už tokią brolišką lietuvių priėmimą ir globą.

Atsakė savo trumpoje, bet aistringoje kalboje Junta Departamental pirmininkas Guedes pabrėždamas, kad: "išdidžiai suteikiamas ne vien šis kampelis vadintis Lietuvos Respublika, bet ir visoje Urugvajaus žemėje turite prideramą vietą, nes lietuviai kaip ir mes kovojame už nepriklausomybę ir laisvę ir yra užsitarnavę pagarbos. Tai priklausau jums" - užbaigė.

Pokalbį miesto burmistras dr. Oscar Rachetti ir Lietuvos atstovas A. Grišonas, Urugvajaus ir Lietuvos vėliavomis nudengė užklotą paminklą, kurio granite buvo įrašyta: "Plaza Republica de Lithuania", sekė Gedimino stulpai ir užbaigė: "Homenaje de la Colectividad Litwana a la Republica Oriental del Uruguay".

Atlikus šias ceremonijas ir dar giliau įamžinus lietuvių vardą Urugvajuje /prieš keletą metų išsivysčius, kad Montevideo viena gatvė būtų vadinama "Lituenie" su pasididžiavimu dalyviai skirstėsi iki pasimatymo 16 Vasario minėjime.

21 val. Urug. Liet. Kultūros D-jos patalpos buvo perpildytos entuziastiškos publikos.

Pesimistai, kurie teigė, kad Montevideo nebelieka lietuvių, suklydo. Šimtai lietuvių senimo ir jaunimo, retai teko matyti tokį gausų subuvimą.

Pradėta programa Lietuvos ir Urugvajaus himnais, išpildant mažųjų lietuviukų chorui, Vyt. Dorelio diriguojama.

Sekė Lietuvos atstovo A. Grišono ir svečio iš JAV, provincijolo G. Kijausko ir J. Guedes kalbos.

Valstybinio teatro Sodre solistė Amalia Veiga sudainavo keletą dainų, sužavėdama publiką.

Sekė jaunųjų lietuviukų tautinių šokių ansamblis, po to "Ažuolynas" sukleidamas nepaprastus ovacijas ir pagaliau pragersėjęs "Gintaras" Alfredo Stanevičiaus ir Rožės Pretkutės diriguojamas, užkerėdamas dalyvius savo šokiais.

Pasibaigus užsitiesusiai programai prasidėjo šokiai. Senimas varžėsi dėl stalelių, kad prasivėdinti šaltais gėrimais, o jaunimas Dorelio ir Vajausko orkestrui griežiant konkursavo šokiais iki ryto.

Albinas Gumbaragis

St. Catharines,

Metinis SLA. 278 Kp. susirinkimas įvyko kovo mėn. 15 d. dalyvaujant did. skaičiui narių.

Iš v-bos narių pranešimų paaiškėjo, kad SLA. centrui laike 1969 m. apdraudus mokesčių buvo išmokėta \$1394.06, o sirgusiems kuopos nariams buvo išmokėta \$826.75

Iš revizijos K-jos akto paaiškėjo, kad atskaitomybė su SLA centru vedama tvarkingai, registracijos, turto ir kasos knygos irgi yra vedamos tvarkingai ir užtai finansų sekretorei A. Ališauskienei ir kuopos išdėdinkui J. Paukščiui buvo išreikšta padėka.

SLA. 278 Kp., kaip ir visuomet, taip ir praeitais metais prisidėjo darbu ir finansiniais prie bendrų - visuomeninių reikalų: darbu ir finansiniais

TORONTO

Taupyk ir skolinkis

MOKA
5½% už depositus
6% už šėrus (numatoma)
7% už 1 m. term. dep.
7¾% už 2 m. term. dep.
IMA
8% už mortgicijus
8% už asm. paskolas

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

Kapitalas virš trijų su puse milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir MORTGICIJUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainuoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupu dydyje, bet nedaugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadenius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta). BUSTINE: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

ĮVAIRŲS SIUNTINIAI IR DOVANOS

Lietuvų, Latvių, Estijų, Ukrainų ir U. S. S. R. paprastu bei oro paštu. Motociklai, automobiliai, automobiliams motorai, skalbiamašios mašinos, sluavamosios mašinos, televizijos ir radijo priimtuvai, šaldytuvai ir t.t. Norint pasiųsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti, nes automobilių skaičius yra ribotas.

- Be to, siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19% svarų gryno svorio.
- Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių.
- Gyveną ne Toronte, prašomi savo sudarytus siuntinius bei užsakymus siųsti mums paštu ar ekspreisu. Apmokėsite gavę mūsų pranešimą.
- Sąžiningai ir greitai patarnaujame.
- Prieš pradedant ruošti siuntinį prašome rasti laiko ir pasiteirauti kiek ko galima viename siuntinyje siųsti, nes nuo 1969 m. spalio mėn. daiktų ir ypač medžiagų kiekiai yra sumažinti. Be to, jei turima neaiškumų, prašome klausti, telefonuoti bei rašyti — mielai paaiškinsime ir duosime patarimą.
- Mūsų įstaiga labai daug kam pasitarnavo ir pasirodžiusi patarnauti ateityje.

DARBO VALANDOS:

pirmadieniais — penktadieniais nuo 9 val. ryto iki 7 val. vakaro;
šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 5 val. p. p.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA BALTIC EXPORTING CO.

480 RONCESVALLES AVE. TORONTO 3, ONT.

Telefonas LE 1-3098
Savininkai A. ir S. KALUŽA

MIRĖ PROFESORIUS STEPAS KAIRYS

Širdies smūgio ištiktas, Stepas Kairys mirė kovo 25 d. Toronte, sulaukęs vos 54-uosius savo amžiaus metus.

Stepas Kairys buvo gimęs 1916. III. 2 Tuloje, Rusijoje, 1934 metais jis baigė Jėzuitų gimnaziją Kaune ir 1939 metais VD universitetą, medicinos fakulteto skyrių. Po dviejų

metų jis jau dėstė tame pačiame universitete, o 1943 metais paskirtas Vilniaus universitetan vadovauti farmacijos katedrai. Pasitraukęs į vakarus, Stepas Kairys gilino studijas Innsbrucko universitete, vėliau, 1947-48 metais, buvo pakviestas Pabaltijo universitetan chemijos fakulteto dekanu pareigoms. Atvykęs Kanadon, jis gavo Lady Davis stipendiją New Brunswick universitete. Nuo 1950 metų gyveno Toronte.

Stepas Kairys buvo vienas aktyviausių lietuvių skautų narių ir filisterių. Dar studentaudamas gyvai reikėsi Korp. Vytis. Vėliau, Vokietijoje prisidėjo prie skautų brolijos atgaivinimo ir jai vadovavo. Jis ir Kanadoje nuolatos žadino skautišką veiklą: re-

daguodamas Skautų Aidą, ir visad dalindamasis savo didžiu patyrimu.

Neapsiėjo be Stepo Kairio ir lietuviškoji - visuomeninė veikla, ypač kultūrinėje srityje jis buvo uoliu talkininku. Jis taip pat bendradarbiavo ir Lietuvių Enciklopedijoje.

Belaikė mirtis vėl atėmė vieną iš mūsų geriausių sūnų. Ir mes kartu liūdime su Stepo Kairio šeima ir jo artimaisiais.

Vienintelė, Kanados valdžioje registruota lietuviška natūralaus gydymo sveikatos klinika, Mediciniškas ir pooperacinis gydymas. Psichologinė terapija. Masažas. Elektronika, raudoni ir ultravioletiniai spinduliai. Terminė ir garų terapija. Fiziniai gydymieji judesiai, -- hydro terapija. Dr. B. Naujalis, R.M. Ps.D. N.Pt.R.N.A. Natūralaus gydymo specialistas. 460 Roncesvalles Ave, Toronto, Ont. LE 3-8008.

Toronto tautinių šokių grupė "Gintaras", kuri atliks programą St. Lawrence Centre for the Arts š. m. balandžio 4 d.

parėmė lietuvių grupės pasirodymą tautybių festivalyje, finansiniai parėmė žurnalą Lituanus, Šešt. Mokyklą, Skautus, suruošė Naujus Metus ir pan.

Į naują valdybą buvo išrinkti ir pasiskirstė pareigomis sekančiai: P. Polgrimas pirm. J. Grigas vice-pirm., A. Ališauskienė finansų sekr., J. Girevičius kp. sekr. ir K. Jonušas kp. ižd.

Revizijos k-ją sudaro: J. Satkus ir A. Lukas.

SLA. 278 Kp. valdyba ir ateityje yra pasiryžusi glaudžiai bendradarbiauti su LB a-kės v-ba ir kitomis organizacijomis.

SLA. 278 Kp. susirašinėjimas vyksta finansų sekr. ant-rašu, 176 Lake Str., St. Catharines, Ont.

Kp. Koresp.

KUR DAUGIAUSIA IŠGERIAMA

Paryžius.— Statistika skelbia, kad pasauly daugiausia išgeria prancūzai. Jie išgeria po penktą stiklų kasdien, amerikiečiai tik po trečdalį to. Įstaiga Institute Nationale de Consumption skelbia, kad prancūzai per metus išgeria 28 literius (30.8 kvortų) gryno alkoholio. Italai vidutiniškai per metus išgeria 20 litrų. Vokiečiai gi išgeria 14 litrų. Amerikos ir Britanijos gyventojai vidutiniškai išgeria tik po 10 litrų. Taigi gerokai mažiau negu italai arba prancūzai. Prancūzai 1951-66 m. vidutiniškai per metus išgerdavo 29 literius, 1966 m. vidurkis krito ligi 28 litrų.

Pigus vynas

Daugiausia išgeriama Prancūzijoje vyno, tai sudaro 75 proc. viso alkoholio, bet šiuo metu prancūzai vis labiau pradeda gerti alų. Per 15 m. studijų lai-

kotarpį alaus sunaudojimas maždaug padvigubėjo. Skelbiama, kad Prancūzijoje nuolat vedama kampanija prieš alkoholizmą neturi didesnio efekto. Įvairūs priešalkoholiniai plakatai kabą Paryžiaus susisiekimo vietovėse, bet niekas į juos per daug nekreipia dėmesio. Svarbiausia gėrimo pagunda yra vyno pigumas, kuris beveik nebrangesnis už bet kokius vaisvandenis ar mineralinį vandenį.

Aukšta kaina

Tačiau už šį linksimą gyvenimą prancūzai moka aukštą kainą. Krašte, kuris turi 50 mil. gyventojų, alkoholikų yra 2 mil. Iš to skaičiaus 20 proc. yra moterys. 1963 m. statistika rodo, kad kepenų scirozis Prancūzijoje miršta iš 100.000 žmonių net 32.8, gi Amerikoje miršta iš 100,000 tik 11.9.

Prof. dr. A. RAMŪNO.- Ottawos Universiteto Lyginamosios Pedagogikos Centro direktoriaus ir Pedagoginių Mokslų Fakulteto vicedekano, nauji veikalai:

DEVELOPMENT OF THE WHOLE MAN THROUGH PHYSICAL EDUCATION

Išleido Ottawos universitetas, 435 psl. Įvada parašė Avery Brundage, tarptautinio olimpinio komiteto pirmininkas. Prof. J. Maritain pareiškė apie šį darbą: "Tai gultinis klausimo nušvietimas".

DIALOGUE ENTRE ROME ET MOSCOU

Ekumeninis žvilgsnis į Rusijos ir Europos santykius praeityje, dabartyje ir ateityje. Įvada parašė kardinalas Koenig. Išleido Ottawos Un- tas.

IŠ SUTEMŲ Į AUŠRĄ

Jame iškeltos naujos mintys apie žmogų, tautą ir žmonių kosminiam amžiui auštant.

Veikalai gaunami A. V. parop. Kioskoje, 1465 De Seve St., Montreal 205, P. Q.

Geriausia taupyti ir skolintis tik Hamiltono lietuvių

KREDITO KOOPERATYVE "TALKA"

21 Main Street East, Room 203, tel. 528-0511.

Nemokamas gyvybės ir asm. paskolų draudimas
Nemokamas pilnas čekių pataravimas
Parduodame American Travelers čekius ir money orderius
Užtikrintas indėlių saugumas
Kapitalas virš \$ 1,850,000.00

MOKAME UŽ:

Depozitus	5%
Sąsūs	6 1/2 %
Už vieno metų indėlius	8%
SKOLINAMIE:	
Asmeninės paskolos iš	10%
Nekiln. turto paskolas iš	9%

Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

Ateinantį šeštadienį ir sekmadienį pašvėsime "Gyvatarui" ir dalyvausime jį parengimuose: šeštadienį šokiuose, o sekmadienį koncerte. Ypatingai laukiame jaunimo, apylinkės kolonijų tautinių šokių šokėjų, buvusių Gyvataro narių ir visų kitų tautiečių. Pasikviesime ir atsivėsime į koncertą ir kitataučius. Laukiame visų! "Gyvataras".

KLB HAMILTONO APYLINKĖS RINKIMINĖS KOMISIJOS PRANEŠIMAS

Rinkiminė Komisija skelbia Hamiltono ir apylinkės lietuvių visuomenės žinią, kad rinkimai į KLB Hamiltono Apylinkės Valdybą ir Kontrolės Komisiją 1970 - 71 metų kadencijai įvyks 1970 m. balandžio mėn. 12 d. Aušros Vartų parapijos salėje, 58 Dundurn St. N. Hamilton, Ont., nuo 9 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Kandidatų į Apylinkės Valdybą sąrašas:

1. Borisienė Marija - šeimininkė.
2. Kačinskas Stasys - 39 - darbų vedėjas
3. Krištolaitis Juozas - 49 - darbininkas
4. Lesevičius Pranas - 49 - darbininkas
5. Martinkutė Silvija - 24 - studentė
6. Mikšys Kazys - 54 - darbininkas
7. Mileris Kazys - 49 - mokytojas, lab. technikas
8. Stasiulis Otonas - 47 - darbininkas
9. Verbickaitė Lina - 31 - mokytoja.

Kandidatų į Kontrolės Komisiją sąrašas:

1. Bajoraitis Juozas - 49 - darbininkas
2. Kežinaitis Vincas - 56 - darbininkas
3. Morkūnas Vytautas - 46 - montuotojas
4. Samus Stella - 29 - tarnautoja.

Balsuoti galima ned daugiau kaip už 7 asmenis Apylinkės Valdybą ir ned daugiau kaip už 3 asmenis Kontrolės Komisiją.

Nuoširdžiai kviečiame visus Hamiltono ir apylinkės lietuvius atlikti savo tautinę pareigą ir skaitlingai dalyvauti šiuose rinkimuose.

Komisija

20 METŲ SUKAKTIS

Jau 20 metų kai Hamiltono dramos mėgėjų grupė "Aukuras" dirba nesustodami kultūrinį darbą. Šiais metais dar padidino jų darbą įsisteigusi jaunųjų mėgėjų grupė, kuri labai kruopščiai dirba. Ji pirmą kartą pasirodė kovo 8 d. Toronte. Toji pati programa su mažais pasikeitimais bus parodyta ir Hamiltone balandžio mėn. 18 d. Jaunimo Centro salėje. Visai grupei vad. F. Dauguvietytė-Kudabienė. Pirmoji dalis pavadinta "mylėk laisvą lietuvišką žodį", kuris susideda iš atskirų scenos vaizdėlių ir poezijos montažo, kurį praves aktorė Lina Verbickaitė. Antroji daly Kazio Inčūros "Joninės". Programoje dalyvauja iš viso 24 jaunuoliai nuo 13-17 metų amžiaus. Aukuro grupė maloniai kviečia visus Hamiltono ir kitų apylinkių lietuvius dalyvauti tame pasirodyme. Tuo atsilankymu jūs paremsite jaunuolių pastangas ir įvertinsite jų darbus. Po programos bus šokiai su orkestru ir veiks bufetas. Todėl prašome visi atsilankyti.

"Aukuras"

Hamiltono ateitininkų 20 metų veiklos minėjimo metu: iš kairės KLB Hamiltono Apyl. pirm. A. Juozapavičius, kun. J. Gaudzė, J. Matulionis iš Toronto, prl. dr. J. Tadauskas, A. Mikšienė, šešt. mokyklos vedėjas J. Mikšys ir LK Moterų draug. pirm. S. Rakšienė.

Nuotrauka M. Barusienės.

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS GIRDIMAS KAS

TREČIADIENĮ PER **CFMB** STOTĮ

BANGA 1410, 11.00 VALANDA VAKARO

1053 Albanel Cr., Duvernay, Mtl. P.Q. TEL. 669-8834. Programos vedėjas L. Stankevičius

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

601 St. John Road TEL. 695-3883

POINTE CLAIRE, QUE. (M. RUTKAUSKO)

- Atliekame probėgimo ir kapitalinio auto-mašinų darbus.
- Taip pat patarnavimas gazolinu, alyva, padangomis ir kt.
- Tikrai keliolika minučių iš Montrelio greitkelio Nr. 40 arba Nr. 20. Atvažiuavę neapsiriksime!

Lafleur Radio Taxi SKAMBINKITE.

Savininkas Alfonsas Viskantas iš visų vietų LaSalleje

SPECIALIOS KAINOS: TEL. 366-8300

- Krikštynoms, vestuvėms ir laidotuviams.
- Į tolimesnes užmiesčio ir kito miesto vietas.

-- visos 24 valandos.

LaSalle Auto Specialist Reg'd. TEL: garažo 366-0500 namų - 366-4203

TAISAU IR DAŽAU AUTO-MAŠINAS.

7717 RUE GEORGE LASALLE, P.Q. SAV. G. DESROCHERS.

(Priešais NL redakciją)

Universal Cleaners & Tailors

B. KIRSTUKAS

Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsaky mus, vyriškus paltus, kostiumus ir kel nes. Aukštos kokybės medžiagos.

TEL. 769-2941.

239 FOURTH AVENUE (at Wellington St.)

Windsor

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

1205 CHURCH AVENUE, VERDUN, P.Q.

Tel. 768-6679.

Windsor yra moderni valykla, turinti 20 metų patirtį šiam darbe. Turinti naujai įrengtą moderniausių drabužių apsaugą (storage) ir greitą patarnavimą.

Savininkai: A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus.

Baltic Woodwork Co. TEL. 366-3884

K. KIAUSAS ir J. ŠIAUCIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LaSalle (650) P.Q.

BELLAZZI-LAMY INC. TEL. 366-6941

BOIS DE CONSTRUCTION BUILDING MATERIALS

ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINIŲ MEDŽIAGA: Durys, langų remai, izoliacija, Ten - Test, Masonite, statybinių popieris, cemento, B.P. išdirbiniai, cementas ir kt.

7682 BLVD. CHAMPLAIN coin 61ème Ave., LaSalle

KELEIVIS

636 Broadway, So. Boston, Mass. 02127 USA.

Aišku, esate girdėję, kad tai laikraštis, kuris jau eina 62-sius metus. Jį vienį giria, kiti peikia, bet visi jį mėgsta skaityti. Kodėl?

Todėl, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybės rašyti. Teisingomis žiniomis iš visur (daug rašo ir apie dabartinę Lietuvos gyvenimą) laikraštis per 61 metus pelnė gerą vardą ir pasitikėjimą.

Keleivis duoda ir teisiųjų patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. Prenumerata tik \$5.00.

Jau galima gauti --- 1970 --- metų Keleivio Kalendorių. --- Kaina \$1.00.

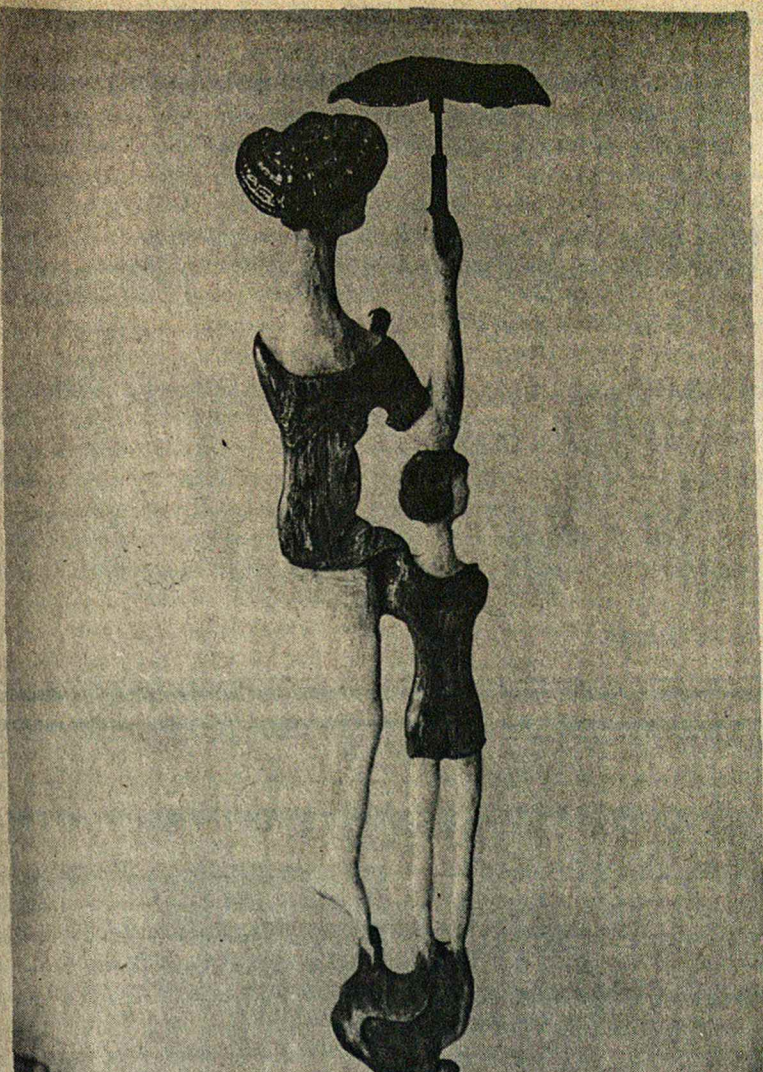
SĖJA

Tautinės, demokratinės minties mėnesinis lietuvių laikraštis. Leidžia Varpininkų leidinių fondas.

Redaktorius Grožvydas Lazauskas.

Administracijos adresas: Juozas Urbelis 1649 N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160 USA.

Prenumerata: JAV ir kitur \$5.00 metams.

"LIETUS". Medžio skulptūra - Pr. Baltuonis

Balandžio mėn. 11-12 dienomis Hamiltone įvyksta Prano Baltuonio medžio šaknų skulptūros paroda, kurią rengia Hamiltono Aiteininkų Sen-drugų skyrius.

MONTREALIO LIETUVIAI, AUKOJĖ VASARIO 16 D. MINĖJIMO METU KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENEI IR TAUTOS FONDUI /bendra suma/

Po \$1.00:

L. Balaišis, Baršauskas, B. Rijūnas, V. Blauzdžiūnaitė, P. Bunys, H. Celterius, M. Čapkauskas, T. Čipkienė, J. Dainienė, Dalmotienė, Daunoravičius, V. Dikaitienė, V. Drešerienė, S. Gorys, J. Gudas, R. Gudžiūnaitė, Jankus, Juras, A. Jonelis, Keršienė, Kmieliauskas, Kuncevičienė, J. Malaiška, B. Malaiškienė, Mažeikaitė, Nomeikienė, V. Piešienė, Pilipavičienė, Plioplys, R. Po-causkienė, D. Sabalys, V. Sabalys, G. Sibitienė, A. Šaltenis, V. Vasiliauskaitė, G. Vazalinskas, Vizbarienė, A. Žiukas.

Po \$2.00:

Br. Abromonis, Ališauskienė, kung. J. Aranauskas, Barisienė, Barteška, Barteška, Baršauskas, Bubliskienė, Butkienė, E. Dainius, J. Dalman-

LILY HOSIERY MFG. CO.

NYLON HOSIERY, LINGERIE & MEN'S UNDERWEAR

*** **

- Nailoninis trikotažas, moteriška ir vyriška apatinė apranga.
- Savininkai iš Kauno ir laisvai kalba lietuviškai.

J. WISGARDISKY (WISE) *** ** 7080 HUTCHISON ST. MONTREAL, QUE.

W. LAPENAT

General Construction Reg'd.

89 Orchard Street LaSalle, Que.

*** **

Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina. Tel. 366-6237.

JOE'S BUTCHER & GROCERY

LAURINAITIS JUOZAS

TEL: 524-0209

1918 Frontenac Street, Montreal, P.Q.

HIGHLAND AUTO BODY

Lietuviams nuolaida.

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išorės taisymas ir dažymas
- Dunlop padangos ir baterijos

Lafleur Ave. LASALLE Tel. Buss. 366-7281

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

LaSalle

AUTOMOBILE INC.

6735, BOUL. LASALLE LASALLE, QUEBEC TEL. 366-7818

LAURENT DAIGNEAULT Prédident

• DART

• CORONET

• CHARGER

• DODGE

• CHRYSLER

• CAMION

• DODGE

Jetté & Frère Itée

Plumbing & Heating kontraktoriaus

- Šildymo ir vandentiekio taisymai ir nauji įrengimai
- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimai
- Apkainavimas nemokamas

140 - 2e AVENUE LASALLE **366-0330**

Tony's Photo Studio

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS

SUKAKTUVĖS MAŽAMECIAMS

ĮVAIRIOS PROGOS

1920 FRONTENAC ST. - MONTREAL, P.Q.

TEL. 525-8771.

T. Laurinaitis

A.B.C. PARCEL SERVICE

3891 ST. LAWRENCE BLVD. MONTREAL, QUE, CANADA

TEL. 844-9098

KAUNAS

- A.B.C. Parcel service patarnauja gerbiams lietuviams klientams jau 17 metų ir ryžiasi tai daryti dar daugelį metų ateityje.
- A.B.C. yra vienintelė bendrovė Montrealyje, kuri turi visus leidimus ir teisę pati išrinkti mokesčius bei siųsti siuntinius tiesiai iš Montrelio.
- Mes turime pilną pasirinkimą įvairiausių medžiagų, tinkamų siuntoms, ir duodame dideles nuolaidas angliškoms medžiagoms (joms maitas yra tikrai \$1.00 - vienas doleris - už jardą) už apsiaustus nuolaida iki **50%**
- Parduodame taip pat specialius pažymėjimus (certificates), už kuriuos galima pirkti prekes dolerinėse krautuvėse Lietuvoje.
- Skubėkite mus aplankyti arba skambinkite mums, kad galėtumėte gauti visą informaciją apie tai, ką geriausia šiuo metu siųsti Lietuvon.

A.B.C.

Montreal

Balandžio mėn. 11 d., antrąjį šeštadienį po Velykų, Aušros Vartų parapijos salėje įvyks

BALTIJOS STOVYKLAVIETĖS

Penkių Metų Sukakties

minėjimas - balius ir fundatorių pagerbimas.

Programą išpildys Birutės Nagienės Toronto universiteto išraiškos šokio grupė,
"Gintaro" ansamblis ir Montrelio Skautų - čiū Tuntai.

*** *** ***

ŠOKIAI, ORKESTRAS, BUFETAS.

Pradžią 7 val. vakaro

Įėjimas \$2.50, moksleiviams \$1.00

"Baltijos" stovyklavietės 5-kių metų sukakties paminėjimas ir idomus pobūvis įvyks Aušros Vartų parapijos salėje balandžio mėn. 11 d. 7 val. vakaro. Minėjimo akto metu bus pagerbti skaitlingi "Baltijos" fundatoriai ir rėmėjai. Labai idomią vakaro programą sudarė Birutė Nagienė ir Juozas Piečaitis. Pasirodys B. Nagienės vadovaujama Toronto Universiteto išraiškos šokio grupė, "Gintaro" ansamblis ir "Gėležiinio Vilko" ir "Neringos" tautų skautai. Akto ir meninės programos metu ekrane lygia greta matysite vaizdą iš "Baltijos" ir jaunimo organizacijų veiklos. Bus geras orkestras, vyks šokiai ir veiks bufetas.

Visi kviečiami paremti "Baltiją" šio vienintelio metinio pobūvio proga.

"BALTIJOS" VAJUS STIPRėja. Naujai gauta /skliausteliuose ankščiau gauta parama: I. P. Lukoševičiai \$100/\$130/, Bronius Mozūras \$50 /\$50/, E. P. Jurgučiai \$25 /\$25/, J. V. Biltūnai \$20 /\$40/, M. R. Jurkai \$15 /\$10/, ir B. D. Jurkai \$10 /\$137/. Viso lig šiol gauta \$885, užplanuota \$7,000, trūksta \$6,115.

Šalia lituanistinių mokyklų, "Baltijos", stovyklavietė yra pati svarbiausia organizacija mūsų lietuviškam jaunimui. Daugelis visai nepagalvoja, kad lietuviškoje stovykloje praleistos trys savaitės sudaro virš 500 valandų, kai tuo tarpu šeštadieninėje mokykloje per visus metus nesusidaro nė 100 valandų. Žinoma, stovyklavietė nėra mokykla, bet ji turi kitų plusų. Joje vaikai išmoksta savstovumo, prasilavina lietuvių kalboje, išbando sportiško gyvenimo sąlygas /dėl jų dejuoja tėvai,

LITAS
Montrelio Lietuvių Kredito Unija

IŠ EINAMŲJŲ SĄSKAITŲ
"LITE"

ČEKIAI Veltu
"Litas" ne tik nieko neskaityt už Tamstų išrašytus čekius iš einamųjų sąskaitų, bet dar už jas moka 5% palūkanų ir apmokėtus čekius kas mėnesį grąžina paštu.

MOKĖKITE VISAS SAVO

SĄSKAITAS

"LITO" ČEKIAIS.

Income Tax

PRANAS TAUTKUS,
(buvęs mokytojas)

turi daug prityrimo užpildyti visokius INCOME TAX blankus. Kreiptis asmeniškai arba skambinti tik tai šiomis dienomis ir valandomis:

Šeštadieniais nuo 1-- 5 v. PM
A. Matulio bute:
7686 Edward St., LaSalle.
Tel. 366-3805.

Sekmadieniais nuo 1-- 5 v. PM
Tony Laurinaitis Photo Studio,
1920 Frontenac St., Montreal.
Tel. 524-0209 arba 525-8971.

Taipgi jis užpildo visokius pensijų ir emigracijos blankus.

Henriko Nagio poezijos knygos "BROLIAI BALTI AITVARAI"

PRISTATYMO VAKARAS

balandžio mėn. 10 d., penktadienį 8 val. vakaro
Aušros Vartų parapijos salėje.

Lietuvių Akademiniis Sambūris kviečia visus lietuviškos poezijos mėgėjus bei dr. H. Nagio bičiulius atsilankyti. Bus užkandžiai, veiks bufetas.

Įėjimas \$1.50

Valdyba.

o ne vaikai!/, o svarbiausia, susidraugauja su to paties amžiaus vaikais, kurių be stovyklos jie niekad nebūtų sutikę ir susipažinę. Labai gaila, kad, vis dar yra daug tėvų, kurie savo vaikų į lietuviškas stovyklas neleidžia dažnai dėl labai menkaverčių motyvų.

"Baltija" savo naudai iš stovyklautojų imdavo tik \$1.- savaitei, o dabar numatyta imti po \$2.00. Ar tai mokeskis? Jo užtenka nebent elektrai ir virtuvės dujoms apmokėti.

Užtat nenorėkite, kad kiti sudėtų pinigų "Baltijai" išlaikyti. Pagal išgales paremkite vaikų ir tie, kurių vaikai stovyklavo ar dar stovyklauja.

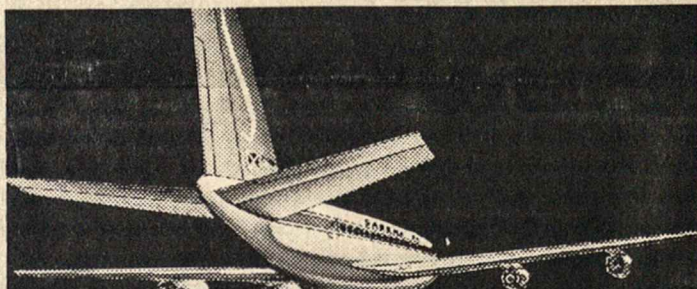
P. Rudinskas

AUŠROS VARTŲ PARAPIJA

Sekmadienį, balandžio mėn. 12 d., po 11 val. pamaldų įvyks religinis pokalbis - nurodymai apie keičiamų pamaldų naujanybes.

• Šv. Onos draugija nukle ruošiamą klebono vardinį vakarienę į gegužės mėn. 2 dieną.

• Skelbiami užsakai Juliaus Visockio su Michelle Castonguay.

JET ALL THE WAY
WITH SABENA -
EUROPE'S MOST
HELPFUL AIRLINE

SABENA

BELGIAN World AIRLINES

SABENA BELGIAN World AIRLINES

3 PLACE VILLE MARIE • MONTREAL 2, P.Q., CANADA

Taip pat yra istaigos: Quebec'e, Ottawoje, Toronte, Winnipege ir Vancouveryje.

Į sauleta Lietuvą
3 palydimos ekskursijos:

Birželio 11 d. - 27 d.
Liepos 23 d. - Rugpj. 8 d.
Rugpj. 27 d. - Rugsejo 12 d.

Nuo \$ 749.00 - \$ 799.00.

DR. A. S. POPIERAITIS

B. A., M. D., C. M., M. Sc., L. M. C. C., F. R. C. S. (c).

CHIRURGINĖ PRAKTIKA

KREIPTIS Tel. 931-3275

SEAFORTH MEDICAL BUILDING
3550 Cote Des Neiges Rd., Suite 720.

Dr. E. ANDRUKAITIS

832 St. Joseph Blvd. E.
(kampus St. André).
TEL. 522-7236.

Dr. J. MALIŠKA

Dantų gydytojas

1440 St. CATHERINE Street W.,
Room 600
Tel: 866-8235, namu 488-8528.

DR. A. O. JAUGELIENĖ

Dantų gydytoja

1410 Guy St. pirmas aukštas
11-12 kambarys.
Tel. 932-6662; namų 737-9681.

Dr. V. GIRIUNIENE

Dantų gydytoja

5330 L'Assomption Blvd.
Tel. 255-3535.

ADVOKATAS

Suite 205

J.P. Miller, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame St. E.
Tel. 866-2063; 866-2064.

NOTARAS

J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

Sun Life Building
Suite 2001
Tel. 866-1359

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVĖJAS

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal

• Siuvu ir parduodu
• Taisau ir remeliuaju
• Vasaros laike saugojimas
(Storage)
Tel. 767-6183.

D E M E S I O ! D E M E S I O !

BALTIJOS VAKARO STAIGMENA --- TORONTO UNIV. STUDENTĖS ŠOKĖJOS

Š. m. balandžio mėn. 11 d. įvykstančiame Baltijos vakare dalį programos išpildys Birutės Vaitkūnaitės - Nagienės vadovaujamos Toronto universiteto modernaus šokio studentės šokėjos, palydimos senoviškų lietuvių sutartinių, kurias dainuos Toronto "Birbynės" ansamblio dainininkės.

Nuotraukoje studentės repetuoja Baltijos vakarui

Foto by Anne Bishop

"GINTARO" ansamblio koncertas įvyksta ši šeštadienį, balandžio 4 d. 7 val. vak. Verdun Catholic High School puikioje salėje, ir pobūvis Aušros Vartų parapijos salėje, tik koncertui pasibaigus.

• Pranas Baltuonis kovo mėn. 20 - 22 dienomis turėjo sekmingą parodą Clevelande. Parodą suruošė I ir II Lietuvių Bendruomenės Apylinkių valdybos.

• Prieš Velykas savaitgalį lankėsi V. Karasiejus iš Toronto.

• Mirė Petras Kizerskis, kuris buvo palaidotas Velykų šeštadienį.

• Elzbieta Janušienė susirgusi ir daromi ligos tyrimai ligoninėje.

• A. ir F. Jurgutavičiai iš Rawdon, P. Q. sugrįžo iš Floridos, kurie keletą žiemos mėnesių ten žiemavojo.

• V. ir Juozas Joci buvo išvykę į Floridą, kurie kartu ten bendravo su J. Preikšaičiu iš Toronto.

LIETUVOS VALST. Op. sol. Elzbieta Kardelienė išleido plokštelę, kurioje įdainuota daug dainų ir arijų. Ji bus neužmirštamas prisiminimas mūsų solistės gausių koncertų Montrealyje ir visoje šiaurės Amerikoje. Plokštelėje yra taip pat retas "Traviatos" operos duetas su Kipru Petrausku, dainuotas dar Lietuvoje, mūsų operos žydėjimo laikais. Plokštelę galima įsigyti pas p. E. Kardelienę, 683 Beatty Ave., Verdun, P. Q. Canada ir Aušros Vartų Parapijos kioske. Kaina \$6.00 ir persiuntimui - \$1.25. (Toronte gauti pas O. Indrelienę).

"NIDA" KLUBO narių visuotinis metinis susirinkimas šaukiamas š. m. balandžio mėn. 5 d. 5 val. p.p. Aušros Vartų parapijos salėje.

ATKELTA iš 7 psl.

AUKOTOJAI...

Daukša, P. Gaputis, M. Gaputytė, G. Gorys, Il. Gražytė, K. Gudžiūnas, A. Kudžma, V. Koskus, Dr. J. Mališka, S. Morkūnas, A. Mylė, E. Nagienė, E. Navikėnienė, A. Norkeliūnas, A. Ottienė, Pakulis, Pakyns, Pėteraitis, P. Piečaitis, K. Rašytinis, A. Rudytė, A. Rusinas, R. Simaniukštis, K. Sitkauskas, A. Slapšinskas, L. Urbonas, Urbonaitė, P. Verikis, A. Vazalinskas, J. Zabieliauskas, S. Zemlieskienė, P. Žukauskas, P. Žukauskas.

Po \$6.00:

Daugelavičius, A. Kalvaitis

Po \$7.00:

Aleksejūnaitė, V. Bilevičius, P. Gabrys, J. Gorys, V. Kerbelis, V. Kudžma

Po \$8.00:

V. Kačergis

Po \$10.00:

Kun. F. Jucevičius, S. Kešgaila, P. Rudinskas, A. Stašaitis, V. Žižys

Po \$11.00:

M. Juodviršis, B. J. Lukoševičiai

Po \$12.00:

J. Šeidyš

Po \$13.00:

V. Giriūnas

Po \$15.00:

D. Jurkus

Po \$20.00:

C. Januškevičius

Visiems aukotojams didelis dėkui!

Gauta aukų: KLB \$338.50, Tautos Fondui \$321.00, viso \$659.50. Išlaidų: \$284.66, saldo \$403.34. Išlaidos apmokėtos per pusę iš KLB ir Tautos Fondų. Aukų lapus pasirašė 185 asmenys. Tuo būdu, net ir visą programą išpildant savomis jėgomis išlaidos sudarė netoli pusės bendros aukų sumos. Ar netapome jau per daug taupiais? Kai kurios pavardės aukų lapuose buvo neišskaitomos, o kai kurios neaiškios užrašytos, todėl už klaidas labai atsiprašome.

Vasario 16-ji yra vienintelė diena rėtuose, kada bandoma platesniu mastu sukelti lėšas Tautos Fondui. Jeigu kas neturėjo progos Tautos Fondui paaukoti arba norėtų savo auką padidinti, tai maloniai prašomi tatal padaryti įnešanti Tautos Fondo sąskaitą "Lite" No. D348.

KLB Montrelio Seimelio Prezidiumas

APSIDRAUSK!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.
GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ
3907 A Rosemount Blvd.

TEL: Off.: 722-3545; Res. 256-5355

S-tos "Lito" nr. 752D

P. ADAMONIS

Chartered Insurance Broker

Su teise dirbti Quebec'o ir Ontario

PROVINCIOSE

Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

ADRESAS: 1465 De Seve Street

Montreal 205, Que.

TEL. 766-5827.

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

MOKA UŽ:

EINAMASIAS S-tas 5.0%
ŠĖRUS (numatyta) 6.0%
TAUPOMASIAS S-tas 6.5%
TERM. IND. 1 metams 7.25%
TERM. IND. 2 " 7.75%
TERM. IND. 3 " 8.00%

Nemokamas gyvybės draudimas iki \$2,000 šėrų sumos.

DUODA PASKOLAS:

ASMENINES iš 9%
ČEKIŲ KREDITO iš 9%
NEKILN. TURTO iš 9%
Išskaitant gyvybės apdraudą iki \$10,000.

JAU IŠDUOTOS PASKOLOS iki termino lieka senomis palūkanomis (pradedant 6.5%).

KASOS VALANDOS: 1465 De Seve St., sekmadieniais nuo 10:30 iki 12:30 val. Darbo dienomis - nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskyrus šeštadienį. Vakarois - trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545. Diena, penktadieniais nuo 1 iki 6 val. Vakarois - pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

Sekmadieniais nedirbama vasara nuo birželio 15 d. iki rugsejo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd. DRAUDIMO AGENTŪRA 727-3120

6695 - 35th Avenue, Montreal, 409.

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

727-3120.

Arvydas RUDZEVIČIUS, A.I.B.

271-5758.

KOMERCINIO, PRIVATAUSTURTO, AUTOMOBILIŲ, ATSAKOMYBĖS, GYVYBĖS DRAUDIMAS

Keating FORD Sales Limited

TEL. 769-8831

4475 BANNANTYNE AVE.
VERDUN, QUE.

USED CARS

1 year guarantee

Kreipkitės į

LEO GURECKAS

Sales Manager

Keating Ford Lietuvos atstovas

769-8831.

Tel: namų 366-2548

